

LIGJ
Nr. 25/2025

**PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES SIPAS KONVENTËS SË KOMBEVE
TË BASHKUARA PËR TË DREJTËN E DETIT MBI RUAJTJEN DHE
PËRDORIMIN E QËNDRUESHËM TË DIVERSITETIT BIOLOGJIK DETAR TË
ZONAVE PËRTEJ JURIDIKSIONIT KOMBËTAR**

Në mbështetje të neneve 78, 83, pika 1, dhe 121, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

**KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet marrëveshja sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara për të drejtën e detit mbi ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, bërë në Nju-Jork më 19 qershor 2023, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji dhe është pjesë përbërëse e tij.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.
Miratuar në datën 5.6.2025.

Shpallur me dekretin nr. 179, datë 9.6.2025, të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bajram Begaj.

MARRËVESHJE
SIPAS KONVENTËS SË KOMBEVE TË BASHKUARA PËR TË DREJTËN E DETIT
MBI RUAJTJEN DHE PËRDORIMIN E QËNDRUESHËM TË DIVERSITETIT
BIOLOGJIK DETAR TË ZONAVE PËRTEJ JURIDIKSIONIT KOMBËTAR

KOMBET E BASHKUARA
2023

PARATHËNIE

Palët e kësaj Marrëveshjeje,
duke marrë parasysh dispozitat përkatëse të Konventës së Kombeve të Bashkuara mbi legjislacionin detar të 10 dhjetorit 1982, përfshirë detyrimin për të mbrojtur dhe për të ruajtur mjedisin detar;
duke theksuar nevojën për të respektuar ekuilibrin e të drejtave, detyrimeve dhe interesave të përcaktuar në Konventë;

duke njohur nevojën për të trajtuar, në mënyrë koherente dhe bashkëpunuese, humbjen dhe degradimin e diversitetit biologjik të ekosistemeve të oqeanit, për shkak të, në veçanti, ndikimeve të ndryshimeve klimatike në ekosistemet detare, si ngrohja dhe deoksigjenimi i oqeanit, si dhe acidifikimi i oqeanit, ndotja, duke përfshirë ndotjen plastike dhe përdorimin jo të qëndrueshëm;

të vetëdijshëm për nevojën që regjimi gjithëpërfshirës global sipas Konventës të trajtojë më mirë ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;

duke njohur rëndësinë e kontributit në realizimin e një rendi ekonomik ndërkombëtar të drejtë dhe të barabartë, i cili merr parasysh interesat dhe nevojat e njerëzimit në tërësi dhe, në veçanti, interesat dhe nevojat e veçantë të shteteve në zhvillim, qofshin ato bregdetare apo pa dalje në det;

duke ditur, gjithashtu, se mbështetja për Shtetet Palë në zhvillim nëpërmjet krijimit të kapaciteteve dhe zhvillimit dhe transferimit të teknologjisë detare janë elemente thelbësore për arritjen e objektivave të ruajtjes dhe përdorimit të qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;

duke marrë parasysh Deklaratën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Vendësve;

duke pretenduar se asgjë në këtë Marrëveshje nuk do të synojë të tkurrë apo të shuajë të drejtat ekzistuese të vendësve, duke përfshirë siç përcaktohet në Deklaratën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Vendësve, ose, sipas rastit, të komuniteteve lokale;

duke ditur detyrimin e përcaktuar në Konventë për të vlerësuar, aq sa është e mundur, efektet e mundshme në mjedisin detar të aktiviteteve nën juridiksionin ose kontrollin e një shteti, kur shteti ka baza të arsyeshme për të besuar se aktivitete të tilla mund të shkaktojnë ndotje të konsiderueshme me ose ndryshime serioze dhe të dëmshme në mjedisin detar;

duke pasur parasysh detyrimin e përcaktuar në Konventë për të marrë të gjitha masat e nevojshme për të siguruar që ndotja e shkaktuar nga incidentet ose aktivitetet të mos përhapet përtej zonave ku ushtrohen të drejtat absolute në përputhje me Konventën;

dëshira për të vepruar si kujdestarë të oqeanit në zona përtej juridiksionit kombëtar për hir të brezave të tanishëm dhe të ardhshëm duke mbrojtur, kujdesur dhe siguruar përdorim të përgjegjshëm të mjedisit detar, duke ruajtur integritetin e ekosistemeve të oqeanit dhe duke ruajtur vlerën e qenësishme të diversitetit biologjik të zonave përtej juridiksionit kombëtar;

duke pranuar se gjenerimi, aksesimi dhe përdorimi i informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar, së bashku me ndarjen e drejtë dhe të barabartë të përfitimeve që rrjedhin nga përdorimi i tij, kontribuojnë në kërkim dhe inovacion dhe në objektivin e përgjithshëm të këtij Marrëveshjeje;

duke respektuar sovranitetin, integritetin territorial dhe pavarësinë politike të të gjitha shteteve,

duke mos harruar se statusi juridik i shteteve që nuk janë palë në Konventë ose në ndonjë marrëveshje tjetër të lidhur rregullohet nga sundimi i ligjit të traktateve;

duke marrë parasysh, gjithashtu se, siç përcaktohet në Konventë, Shtetet janë përgjegjëse për përmbushjen e detyrimeve të tyre ndërkombëtare në lidhje me mbrojtjen dhe ruajtjen e mjedisit detar dhe mund të jenë përgjegjës në përputhje me të drejtën ndërkombëtare;

të përkushtuar për arritjen e zhvillimit të qëndrueshëm;

duke aspiruar për të arritur pjesëmarrje të përgjithshme;

kanë rënë dakord si më poshtë.

PJESA I DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 1

Përdorimi i termave

Për qëllime të kësaj Marrëveshjeje:

1. “Mjet i menaxhimit të bazuar në zonë” nënkupton një mjet, duke përfshirë një zonë të mbrojtur detare, për një zonë të përcaktuar gjeografikisht përmes së cilës menaxhohen një ose disa sektorë ose aktivitete me synimin e arritjes së objektivave të veçantë të ruajtjes dhe përdorimit të qëndrueshëm në përputhje me këtë Marrëveshje.

2. “Zonat jashtë juridiksionit kombëtar” nënkupton detin e hapur dhe zonën.

3. “Bioteknologji” nënkupton çdo aplikim teknologjik që përdor sisteme biologjike, gjallesa ose derivate të tyre, për të prodhuar ose modifikuar produkte ose procese për përdorim specifik.

4. “Grumbullimi në vend”, në lidhje me burimet gjenetike detare, nënkupton grumbullimin ose marrjen e mostrave të burimeve gjenetike detare në zona përtej juridiksionit kombëtar.

5. “Konventa” nënkupton Konventën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtën e Detit, e datës 10 dhjetor 1982.

6. “Ndikimet kumulative” do të thotë ndikimet e kombinuara dhe në rritje që rezultojnë nga aktivitete të ndryshme, duke përfshirë aktivitetet e njohura të arsyeshme dhe të parashikueshme të së shkuarës dhe të tashmes, ose nga përsëritja e aktiviteteve të ngjashme ndër vite, dhe pasojat e ndryshimeve klimatike, acidifikimit të oqeanit dhe ndikimet e lidhura me to.

7. “Vlerësimi i ndikimit në mjedis” nënkupton një proces për të identifikuar dhe vlerësuar ndikimet e mundshme të një aktiviteti për të informuar vendimmarrjen.

8. “Burime gjenetike detare” nënkupton çdo lëndë bimore detare, shtazore, mikrobike ose të tjera që përmbajnë njësi funksionale të trashëgimisë me vlerë konkrete ose potenciale.

9. “Zonë e mbrojtur detare” nënkupton një zonë detare të përcaktuar gjeografikisht që zgjidhet dhe menaxhohet për të arritur objektiva specifike afatgjatë të ruajtjes së diversitetit biologjik dhe mund të lejojë, kur është e përshtatshme, përdorim të vazhdueshëm me kusht që të jetë në përputhje me objektivat e ruajtjes.

10. “Teknologjia detare” përfshin, ndër të tjera, informacionin dhe të dhënat, të ofruara në një format praktik për përdoruesit, mbi shkencat detare dhe operacionet dhe shërbimet detare të lidhura me to; manuale, udhëzime, kritere, standarde dhe materiale referuese; pajisje për marrjen e mostrave dhe metodologjinë; mjetet dhe pajisjet për vëzhgime, analiza dhe eksperimente në vend dhe laboratorike; kompjuter dhe programe kompjuterike, duke përfshirë modele dhe teknika modelimi; bioteknologji të kombinuar; dhe ekspertizë, njohuri, aftësi, metoda teknike, shkencore, ligjore dhe analitike që lidhen me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar.

11. “Palë” nënkupton një shtet ose organizatë rajonale të integritit ekonomik që ka pranuar të jetë e lidhur me këtë Marrëveshje dhe për të cilën kjo Marrëveshje është në fuqi.

12. “Organizata Rajonale e Integritit Ekonomik” nënkupton një organizatë të përbërë nga shtete sovraane të një rajoni të caktuar, shteteve anëtare të së cilës ua kanë kaluar kompetencën në lidhje me çështjet e rregulluara nga kjo Marrëveshje dhe e cila është autorizuar siç duhet, në përputhje me procedurat e saj të brendshme, për të nënshkruar, ratifikuar, miratuar, pranuar ose aderuar në këtë Marrëveshje.

13. “Përdorimi i qëndrueshëm” nënkupton përdorimin e komponentëve të diversitetit biologjik në një mënyrë dhe në një shkallë që nuk çon në një rënie afatgjatë diversitetit biologjik, duke ruajtur kështu potencialin e tij për të përmbushur nevojat dhe aspiratat e brezave të tanishëm dhe të ardhshëm.

14. “Përdorimi i burimeve gjenetike detare” nënkupton kryerjen e kërkimit dhe zhvillimit mbi përbërjen gjenetike dhe/ose biokimike të burimeve gjenetike detare, duke përfshirë aplikimin e bioteknologjisë, siç përcaktohet në paragrafin 3 më sipër.

Neni 2
Objektivi i përgjithshëm

Objektivi i kësaj Marrëveshjeje është të sigurojë ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, aktualisht dhe në afat të gjatë, nëpërmjet zbatimit efektiv të dispozitave përkatëse të Konventës dhe bashkëpunimit dhe koordinimit të mëtejshëm ndërkombëtar.

Neni 3
Fusha e zbatimit

Kjo Marrëveshje zbatohet për zonat jashtë juridiksionit kombëtar.

Neni 4
Përjashtimet

Kjo Marrëveshje nuk zbatohet për asnjë anije luftarake, avion ushtarak ose mjet ndihmës detar. Me përjashtim të pjesës II, kjo Marrëveshje nuk zbatohet për anijet ose avionët e tjerë në pronësi ose operim të një Pale dhe të përdorur, ndërkohë, vetëm për shërbime qeveritare jo tregtare. Megjithatë, secila Palë do të sigurojë, duke miratuar ligjet e duhura që nuk dëmtojnë punën ose aftësitë operationale të këtyre anijeve ose avionëve në pronësi ose funksion të saj, që këto anije ose avionë të veprojnë në një mënyrë të qëndrueshme, për aq sa është e arsyeshme dhe praktike, me këtë Marrëveshje.

Neni 5
Marrëdhënia ndërmjet kësaj Marrëveshjeje dhe Konventës dhe instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore

1. Kjo Marrëveshje do të interpretohet dhe zbatohet në kuadër dhe në atë mënyrë që të jetë në përputhje me Konventën. Asgjë në këtë Marrëveshje nuk cenon të drejtat, juridiksionin dhe detyrat e shteteve sipas Konventës, duke përfshirë në lidhje me zonën ekskluzive ekonomike dhe platformën kontinentale brenda dhe përtej 200 miljeve detare.

2. Kjo Marrëveshje do të interpretohet dhe zbatohet në atë mënyrë që të mos cenojë instrumentet dhe kornizat përkatëse ligjore dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore dhe që promovon koherencën dhe koordinimin me ato instrumente, korniza dhe organe.

3. Statusi ligjor i shteteve që nuk janë palë në Konventë ose në ndonjë marrëveshje tjetër lidhur me këto instrumente nuk ndikohet nga kjo Marrëveshje.

Neni 6
Pa cenuar asnjë të drejtë

Kjo Marrëveshje, duke përfshirë çdo vendim ose rekomandim të Konferencës së Palëve ose ndonjë prej organeve të saj ndihmëse, dhe çdo akt, masë ose aktivitet të ndërmarrë në bazë të saj, nuk do të

paragjykojë dhe nuk do të përdoret si bazë për të pohuar ose mohuar ndonjë pretendim hegjemonial, të drejtat absolute ose juridiksionale, duke përfshirë çdo mosmarrëveshje që lidhet me to.

Neni 7

Parimet dhe qasjet e përgjithshme

Për të arritur objektivat e kësaj Marrëveshjeje, Palët do të udhëhiqen nga parimet dhe qasjet e mëposhtme:

- a) parimi “ndotësi paguan”;
- b) parimi i trashëgimisë së përbashkët ndër breza përcaktuar në Konventë;
- c) liria e kërkimit shkencor detar, së bashku me liritë e tjera të detit të hapur;
- d) parimi i barazisë dhe ndarja e drejtë dhe e barabartë e përfitimeve;
- e) parimi i parandalimit ose teknika e parandalimit, sipas rastit;
- f) një qasje ndaj ekosistemit;
- g) një qasje e integruar për menaxhimin oqeanik.
- h) një model që rrit elasticitetin e ekosistemit, duke përfshirë efektet negative të ndryshimeve klimatike dhe acidifikimin e oqeanit dhe, gjithashtu, ruan dhe rikthen integritetin e ekosistemit, duke përfshirë shërbimet cikluuese gjeokimike që mbështesin rolin e oqeanit në klimë;
- i) përdorimi i informacionit më të mirë të disponueshëm shkencor.
- j) përdorimi i njohurive përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, kur është e mundur;
- k) respektimin, promovimin dhe marrjen në konsideratë të detyrimeve të tyre përkatëse, sipas rastit, në lidhje me të drejtat e vendësve ose, sipas rastit, të komuniteteve lokale kur ndërmerren veprime që kanë të bëjnë me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;
- l) mostransferimi direkt ose indirekt i dëmtimeve ose rreziqeve nga një zonë në tjetrën dhe mostransformimi i një lloji ndotjeje në një tjetër në marrjen e masave për parandalimin, uljen dhe kontrollin e ndotjes të hapësirës detare;
- m) njohja e plotë e rrethanave të veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara;
- n) njohja e interesave dhe nevojave të veçantë të vendeve në zhvillim pa dalje në det.

Neni 8

Bashkëpunimi ndërkombëtar

1. Palët do të bashkëpunojnë sipas kësaj Marrëveshjeje për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, nëpërmjet forcimit dhe rritjes së bashkëpunimit me promovimin e bashkëpunimit ndërmjet instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore në arritjen e objektivave të kësaj Marrëveshjeje.

2. Palët do të përpiqen të promovojnë, sipas rastit, objektivat e kësaj Marrëveshjeje kur marrin pjesë në vendimmarrje sipas instrumenteve, kornizave të tjera ligjore ose organeve globale, rajonale, lokale ose krahinore.

3. Palët do të nxisin bashkëpunimin ndërkombëtar në kërkimin shkencor detar dhe në zhvillimin dhe transferimin e teknologjisë detare, në përputhje me Konventën në mbështetje të objektivave të kësaj Marrëveshjeje.

PJESA II
BURIMET GJENETIKE DETARE SI DHE NDARJA E DREJTË DHE E BARABARTË E
PËRFITIMEVE

Neni 9
Objektivat

Objektivat e kësaj pjese janë:

- a) Ndarja e drejtë dhe e barabartë e përfitimeve që rrjedhin nga aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;
- b) Krijimi dhe zhvillimi i kapaciteteve të Palëve, veçanërisht Shteteve Palë në zhvillim, veçanërisht vendeve më pak të zhvilluara, vendeve në zhvillim pa dalje në det, shteteve gjeografikisht të pafavorizuara, shteteve të vogla ishullore në zhvillim, shteteve bregdetare afrikane, shteteve të arkipelagut dhe vendeve në zhvillim me të ardhura mesatare, që të kryejnë aktivitete në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar;
- c) Gjenerimi i njohurive, të kuptuarit shkencor dhe inovacionit teknologjik, duke përfshirë zhvillimin dhe kryerjen e kërkimit shkencor detar, si kontribute themelore në zbatimin e kësaj Marrëveshjeje;
- d) Zhvillimi dhe transferimi i teknologjisë detare në përputhje me këtë Marrëveshje.

Neni 10
Aplikimi

1. Dispozitat e kësaj Marrëveshjeje do të zbatohen për aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar të mbledhura dhe të krijuara pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje për Palën përkatëse. Zbatimi i dispozitave të kësaj Marrëveshjeje do të shpaloset me përdorimin e burimeve gjenetike detare dhe informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar të mbledhura ose të krijuara përpara hyrjes në fuqi, përveç rastit kur një Palë bën një përjashtim me shkrim sipas nenit 70 kur nënshkruan, ratifikon, miraton, pranon ose miraton këtë Marrëveshje.

2. Dispozitat e kësaj pjese nuk do të zbatohen, për:

- a) peshkimi i rregulluar sipas së drejtës përkatëse ndërkombëtare dhe aktivitetet e lidhura me peshkimin; ose
- b) peshku ose burime të tjera të gjalla detare kur dihet se janë produkt i peshkimit dhe aktivitetet e lidhura me peshkimin nga zona përtej juridiksionit kombëtar, me përjashtim të rasteve kur peshqit ose burime të tjera të gjalla detare janë të rregulluara për përdorim sipas kësaj pjese.

3. Detyrimet në këtë pjesë nuk do të zbatohen për aktivitetet ushtarake të një Palë, duke përfshirë aktivitetet ushtarake nga anijet qeveritare dhe avionët e angazhuar në shërbime jotregtare. Detyrimet

në këtë pjesë në lidhje me përdorimin e burimeve gjenetike detare dhe informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar do të zbatohen për aktivitetet joushtarake të një Pale.

Neni 11

Aktivitete në lidhje me burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar

1. Aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar mund të kryhen nga të gjitha Palët, pavarësisht nga vendndodhja e tyre gjeografike dhe nga persona fizikë ose juridikë nën juridiksionin e Palëve. Aktivitete të tilla do të kryhen në përputhje me këtë Marrëveshje.

2. Palët do të nxisin bashkëpunimin në të gjitha aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar.

3. Mbledhja në vend e burimeve gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar do të kryhet duke marrë parasysh të drejtat dhe interesat legjitimë të shteteve bregdetare në zonat brenda juridiksionit të tyre kombëtar dhe duke pasur parasysh interesat e shteteve të tjera në zona përtej juridiksionit kombëtar, në përputhje me Konventën. Për këtë qëllim, Palët do të përpiqen të bashkëpunojnë, sipas rastit, duke përfshirë modalitete specifike për funksionimin e Aparatit Global të Diversitetit Biologjik, të përcaktuar sipas nenit 51, me synimin për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje.

4. Asnjë shtet nuk do të pretendojë ose ushtrojë hegjemonizëm ose të drejta absolute mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar. Asnjë pretendim ose ushtrim i tillë i sovranitetit ose i të drejtave absolute nuk do të njihet.

5. Mbledhja në vend e burimeve gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar nuk do të përbëjë bazën ligjore për çdo pretendim ndaj ndonjë pjese të mjedisit detar ose burimeve të tij.

6. Aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar janë në interes të të gjitha shteteve dhe për të mirën e mbarë njerëzimit, veçanërisht në dobi të avancimit të njohurive shkencore të njerëzimit dhe promovimit të ruajtjes dhe përdorimi i qëndrueshëm i diversitetit biologjik detar, duke marrë parasysh veçanërisht interesat dhe nevojat e shteteve në zhvillim.

7. Aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave jashtë juridiksionit kombëtar do të kryhen ekskluzivisht për qëllime paqësore.

Neni 12

Njoftim për aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar

1. Palët do të marrin masat e nevojshme legislative, administrative ose politike për të siguruar që informacioni t'i jepet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik në përputhje me këtë pjesë.

2. Informacioni i mëposhtëm do t'i jepet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik gjashtë muaj ose sa më shpejt që të jetë e mundur përpara mbledhjes në vend të burimeve gjenetike detare të zonave jashtë juridiksionit kombëtar:

a) Natyrën dhe objektivat sipas të cilave kryhet mbledhja, duke përfshirë, sipas rastit, çdo program/e ku ai bën pjesë;

b) Lëndën e hulumtimit ose, nëse dihet, burimet gjenetike detare që do të synohen ose mbledhen, dhe qëllimet për të cilat do të mbledhen këto burime;

c) Zonat gjeografike në të cilat do të kryhet mbledhja;

d) Një përmbledhje e metodës dhe mjeteve që do të përdoren për grumbullim, duke përfshirë emrin, tonazhin, llojin dhe klasën e anijeve, pajisjet shkencore dhe/ose metodat e studimit të përdorura;

e) Informacion në lidhje me çdo kontribut tjetër në programet kryesore të propozuara;

f) Data e pritshme e paraqitjes së parë dhe nisjes përfundimtare të anijeve kërkimore, ose vendosjes së pajisjes dhe heqjes së saj, sipas rastit;

g) Emri/at e institucionit/eve sponsorizues dhe personi përgjegjës për projektin;

h) Mundësitë për shkencëtarët e të gjitha shteteve, në veçanti shkencëtarët nga shtetet në zhvillim, që të përfshihen ose të lidhen me projektin;

i) Masa në të cilën konsiderohet se shtetet që mund të kenë nevojë dhe të kërkojnë asistencë teknike, në veçanti shtetet në zhvillim, duhet të jenë në gjendje të marrin pjesë ose të përfaqësohen në projekt;

j) Një plan për menaxhimin e të dhënave të përgatitur për të administruar marrjen dhe përcjelljen e të dhënave, duke marrë parasysh praktikën aktuale ndërkombëtare.

3. Pas njoftimit të përmendur në paragrafin 2 më sipër, Aparati Global i Diversitetit Biologjik do të gjenerojë automatikisht një identifikues të standardizuar të grupit “BBNJ”.

4. Kur ka një ndryshim material në informacionin e dhënë në Aparatin Global të Diversitetit Biologjik përpara mbledhjes së planifikuar, informacioni i përditësuar do t’i njoftohet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik brenda një periudhe të arsyeshme kohore dhe jo më vonë se fillimi i mbledhjes në vend, kur është e mundur.

5. Palët do të sigurojnë që informacioni i mëposhtëm, së bashku me identifikuesin e standardizuar të grupit “BBNJ”, t’i njoftohet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik, sapo të jetë i disponueshëm, por jo më vonë se një vit nga mbledhja në vend e burimeve gjenetike detare të zonave përtej juridiksioni kombëtar:

a) Depozitari ose baza e të dhënave ku depozitohet ose do të depozitohet informacioni i sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare;

b) Aty ku të gjitha burimet gjenetike detare të mbledhura në vend janë ose do të depozitohen ose mbahen;

c) Një raport që detajon zonën gjeografike nga e cila janë mbledhur burimet gjenetike detare, duke përfshirë informacionin mbi gjerësinë gjeografike, gjatësinë dhe thellësinë e grumbullimit dhe, në masën e disponueshme, rezultatet nga aktiviteti i ndërmarrë;

d) Çdo përditësim i nevojshëm në planin e menaxhimit të të dhënave të parashikuar në paragrafin (2) (j) më sipër.

6. Palët do të sigurojnë që mostrat e burimeve gjenetike detare dhe informacioni i sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar që janë të depozituar ose baza e të dhënave nën juridiksionin e tyre, mund të identifikohen si të prejdura nga zona përtej juridiksionit kombëtar, në përputhje me praktikën aktuale ndërkombëtare dhe masën e praktikueshme.

7. Palët do të sigurojnë që depozitarët, për aq sa është praktike dhe bazat e të dhënave nën juridiksionin e tyre të përgatisin, në baza dyvjeçare, një raport të përgjithshëm mbi aksesin në burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale të lidhur me identifikuesin e tyre të standardizuar të grupit “BBNJ” dhe ta vënë raportin në dispozicion të komitetit të interesit të përbashkët krijuar sipas nenit 15.

8. Kur burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar dhe aty ku është e mundur, informacioni i sekuencës digjitale për këto burime i nënshtrohet përdorimit, përfshirë komercializmin, nga persona fizikë ose juridikë nën juridiksionin e tyre, Palët do të sigurojnë që informacioni i

mëposhtëm, duke përfshirë “BBNJ” “Identifikuesi i standardizuar i grupit, nëse është i disponueshëm, duhet t’i njoftohet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik sapo të bëhet i disponueshëm ky informacion:

- a) aty ku mund të gjenden rezultatet e përdorimit, të tilla si publikimet, licencat e dhëna, nëse duhet dhe në masën e mundshme, dhe produktet e zhvilluara;
- b) ku të jetë e mundur, detajet e njoftimit pas grumbullimit me Aparatin Global të Diversitetit Biologjik në lidhje me burimet gjenetike detare që kanë qenë objekt i përdorimit;
- c) aty ku mbahet kampioni origjinal që është objekt i përdorimit;
- d) modalitetet e parashikuara për aksesin në burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare që përdoren, dhe një plan për menaxhimin e të dhënave për këtë;
- e) sapo të jepet informacioni, nëse disponohet, mbi shitjet e produkteve përkatëse dhe çdo zhvillim të mëtejshëm.

Neni 13

Njohuri tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale të lidhura me burimet gjenetike detare në zona përtej juridiksionit kombëtar

Palët do të ndërmarrin politika ose masa legjislative apo administrative, aty ku është e përshtatshme dhe sipas rastit, me synimin për të siguruar që njohuritë tradicionale të lidhura me burimet gjenetike detare në zona përtej juridiksionit kombëtar që zotërohen nga vendësit dhe komunitetet lokale do të aksesohen vetëm me, pëlqimin ose miratimin dhe përfshirjen paraprake dhe të informuar të këtyre vendësve dhe komuniteteve lokale. Qasja në njohuri të tilla tradicionale mund të lehtësohet nga Aparati Global i Diversitetit Biologjik. Qasja dhe përdorimi i njohurive të tilla tradicionale do të bëhet sipas kushteve të dakordësuara reciprokisht.

Neni 14

Ndarje e drejtë dhe e barabartë e përfitimeve

1. Përfitimet që dalin nga aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar do të ndahen në mënyrë të drejtë dhe të barabartë në përputhje me këtë pjesë dhe do të kontribuojnë në ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave jashtë juridiksionit kombëtar.

2. Përfitimet jomonetare do të ndahen në përputhje me këtë Marrëveshje në formën, ndër të tjera:

- a) qasja në mostrat dhe koleksionet e mostrave në përputhje me praktikën aktuale ndërkombëtare;
- b) qasje në informacionin e sekuencës digjitale, në përputhje me praktikën aktuale ndërkombëtare
- c) qasje e hapur në të dhëna shkencore të disponueshme, të aksesueshme, korresponduese dhe funksionale (FAIR), në përputhje me praktikën aktuale ndërkombëtare dhe administrimin e drejtpërdrejtë dhe të besueshëm të të dhënave;
- d) informacioni i përfshirë në njoftime, së bashku me identifikuesit e standardizuar të grupit “BBNJ”, të ofruara në përputhje me nenin 12, në forma eksploruese dhe të aksesueshme publike;
- e) transferimi i teknologjisë detare, në përputhje me modalitetet përkatëse të parashikuara në pjesën V të kësaj Marrëveshjeje;
- f) ngritja e kapaciteteve, duke përfshirë financimin e programeve kërkimore dhe mundësitë e partneritetit, veçanërisht ato të rëndësishme dhe thelbësore, për shkencëtarët dhe studiuesit në projektet kërkimore, si dhe iniciativat e ndërmarra, veçanërisht për shtetet në zhvillim, duke marrë

parasysht rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara;

g) rritja e bashkëpunimit teknik dhe shkencor, veçanërisht me shkencëtarët dhe institucionet shkencore të shteteve në zhvillim;

h) forma të tjera përfitimesh të përcaktuara nga Konferenca e Palëve, duke marrë parasysht rekomandimet e komitetit të aksesit dhe ndarjes së përfitimeve që rrjedhin nga neni 15.

3. Palët do të ndërmarrin politikat e nevojshme legislative, administrative për të siguruar që burimet gjenetike detare dhe informacioni i sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar, së bashku me identifikuesit e tyre të grupit të standardizuar “BBNJ”, subjekt përdorimi nga persona fizikë ose juridikë nën juridiksionin e tyre i kalojnë depozitarit dhe bazës së të dhënave të aksesueshme nga publiku, të siguruara në nivel kombëtar ose ndërkombëtar, jo më vonë se tre vjet nga fillimi i përdorimit të tillë, ose sapo të bëhen të disponueshme, duke marrë parasysht praktikën aktuale ndërkombëtare.

4. Qasja në burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar të depozitari dhe bazat e të dhënave nën juridiksionin e një Pale mund të jetë subjekt i kushteve të arsyeshme, si më poshtë:

a) nevoja për të ruajtur integritetin fizik të burimeve gjenetike detare;

b) kostot e arsyeshme që lidhen me sigurimin përkatës biogjenetik, biodepozituesin apo bazën e të dhënave ku ruhet kampioni, të dhënat ose informacioni;

c) kostot e arsyeshme që lidhen me sigurimin e aksesit në burimin gjenetik detar, të dhënat ose informacionin;

d) kushte të tjera të arsyeshme në përputhje me objektivat e kësaj Marrëveshjeje;

dhe mundësitë për një akses të tillë me kushte të drejta dhe më të favorshme, duke përfshirë kushtet koncesionale dhe preferenciale, mund t’u ofrohen studiuesve dhe institucioneve kërkimore nga shtetet në zhvillim.

5. Përfitimet monetare nga përdorimi i burimeve gjenetike detare dhe informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar, duke përfshirë komercializimin, do të ndahen në mënyrë të drejtë dhe të barabartë, nëpërmjet mekanizmit financiar të krijuar sipas nenit 52, për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar.

6. Pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, Palët e zhvilluara do të japin kontribute vjetore në fondin special të përmendur në nenin 52. Norma e kontributit të një Pale do të jetë 50 për qind e kontributit të vlerësuar të asaj Pale në buxhetin e miratuar nga Konferenca e Palëve sipas nenit 47, paragrafi 6 (e). Kjo pagesë do të vazhdojë derisa të merret një vendim nga Konferenca e Palëve sipas paragrafit 7 më poshtë.

7. Konferenca e Palëve do të vendosë për modalitetet për ndarjen e përfitimeve monetare nga përdorimi i burimeve gjenetike detare dhe informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar, duke marrë parasysht rekomandimet e komitetit për akses dhe ndarje të përfitimeve pranuar sipas nenit 15. Nëse të gjitha përpjekjet për të arritur konsensusin janë shteruar, një vendim do të miratohet me praninë dhe votimin e një shumicë prej tre të katërtave të Palëve. Pagesat do të bëhen nëpërmjet fondit të posaçëm të krijuar sipas nenit 52. Modalitetet mund të përfshijnë si më poshtë:

a) fondet rezervë;

b) pagesat ose kontributet në lidhje me tregtimin e produkteve, duke përfshirë pagesën me përqindje nga të ardhurat nga shitja e produkteve;

c) një tarifë kategorizimi, e paguar në baza periodike, bazuar në një grup të larmishëm treguesish që matin nivelin e përgjithshëm të aktiviteteve nga një Palë;

d) forma të tjera të vendosura nga Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh rekomandimet e komitetit për aksesin dhe ndarjen e përfitimeve.

8. Një Palë mund të bëjë një deklaratë në kohën kur Konferenca e Palëve miraton modalitetet, duke deklaruar se këto modalitete nuk do të hyjnë në fuqi për atë Palë për një periudhë deri në katër vjet, në mënyrë që të ketë kohë për zbatimin e duhur. Pala që bën një deklaratë të tillë do të vazhdojë të bëjë pagesën e përcaktuar në paragrafin 6 më lart derisa modalitetet e reja të hyjnë në fuqi.

9. Në caktimin e modaliteteve për ndarjen e përfitimeve monetare nga përdorimi i informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar sipas paragrafit 7 më sipër, Konferenca e Palëve do të marrë parasysh rekomandimet e komitetit për akses dhe ndarje të përfitimeve, duke pranuar se modalitete të tilla duhet të jenë reciprokisht mbështetëse dhe të pranuar nga instrumente të tjerë të aksesit dhe ndarjes së përfitimeve.

10. Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh rekomandimet e komitetit për akses dhe ndarje të përfitimeve të pranuar sipas nenit 15, do të shqyrtojë dhe vlerësojë, në baza dyvjeçare, përfitimet monetare nga përdorimi i burimeve gjenetike detare dhe informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar. Analiza e parë do të bëhet jo më vonë se pesë vjet pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje. Analiza do të përfshijë shqyrtimin e kontributeve vjetore të përmendura në paragrafin 6 më sipër.

11. Palët do të ndërmarrin politikat e nevojshme legjislative dhe administrative, sipas rastit, me synimin për të siguruar që përfitimet që rrjedhin nga aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar nga persona fizikë ose juridikë nën juridiksionin e tyre të ndahen në përputhje me këtë Marrëveshje.

Neni 15

Komiteti i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve

1. Me këtë krijohet një komitet i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve. Ai do të shërbejë, ndër të tjera, si një mjet për të dhënë udhëzime për ndarjen e përfitimeve, në përputhje me nenin 14, duke siguruar transparencë dhe duke siguruar një ndarje të drejtë dhe të barabartë të përfitimeve monetare dhe jomonetare.

2. Komiteti i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve do të përbëhet nga 15 anëtarë që zotërojnë kualifikimet e duhura në fushat përkatëse, në mënyrë që të sigurohet ushtrimi efektiv i funksioneve të komitetit. Anëtarët do të kandidohen nga Palët dhe do të zgjidhen nga Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh balancën gjinore, shpërndarjen e barabartë gjeografike dhe duke siguruar përfaqësim në komitet nga shtetet në zhvillim, duke përfshirë edhe nga vendet më pak të zhvilluara, nga shtetet e vogla ishullore në zhvillim dhe nga vendet në zhvillim pa dalje në det. Kushtet e referencës dhe modalitetet për funksionimin e komitetit do të përcaktohen nga Konferenca e Palëve.

3. Komiteti mund t'i bëjë rekomandime Konferencës së Palëve për çështjet që lidhen me këtë pjesë, duke përfshirë çështjet e mëposhtme:

a) udhëzimet ose kodin e sjelljes për aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave jashtë juridiksionit kombëtar në përputhje me këtë pjesë;

b) masat për zbatimin e vendimeve të marra në përputhje me këtë pjesë;

c) normat ose mekanizmat për ndarjen e përfitimeve monetare në përputhje me nenin 14;

d) çështjet që lidhen me këtë pjesë në lidhje me Aparatin Global të Diversitetit Biologjik;

e) çështjet që lidhen me këtë pjesë në lidhje me mekanizmin financiar të pranuar sipas nenit 52;

f) çdo çështje tjetër në lidhje me këtë pjesë për të cilat Konferenca e Palëve mund t'i drejtohet komitetit të aksesit dhe ndarjes së përfitimeve.

4. Çdo Palë do t'i vë në dispozicion komitetit të aksesit dhe ndarjes së përfitimeve, nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik, informacionin e kërkuar sipas kësaj Marrëveshjeje, i cili do të përfshijë:

- a) politikat legislative dhe administrative për aksesin dhe ndarjen e përfitimeve;
- b) detajet e kontaktit dhe informacione të tjera të nevojshme si pika kryesore kombëtare;
- c) informacione të tjera të kërkuara në zbatim të vendimeve të marra nga Konferenca e Palëve.

5. Komiteti i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve mund të konsultohet dhe të lehtësojë shkëmbimin e informacionit me instrumentet dhe kornizat përkatëse ligjore dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore mbi aktivitetet nën mandatin e tij, duke përfshirë ndarjen e përfitimeve, përdorimin e informacionit të sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare, praktikat më të mira, mjetet dhe metodologjitë, menaxhimin e të dhënave dhe mësimet e nxjerra.

6. Komiteti i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve mund t'i bëjë rekomandime Konferencës së Palëve në lidhje me informacionin e marrë sipas paragrafit 5 më sipër.

Neni 16

Monitorimi dhe transparenca

1. Monitorimi dhe transparenca e aktiviteteve në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale për burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar do të arrihet duke vënë në dijeni Aparatin Global të Diversitetit Biologjik, nëpërmjet përdorimit të identifikuesve të grupit të standardizuar "BBNJ", në përputhje me këtë pjesë dhe sipas procedurave të miratuara nga Konferenca e Palëve, siç rekomandohet nga komiteti i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve.

2. Palët do t'i dërgojnë here pas here raporte komitetit të aksesit dhe ndarjes së përfitimeve për zbatimin e dispozitave të kësaj pjese mbi aktivitetet, në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar dhe ndarjen e përfitimeve prej tyre, në përputhje me këtë pjesë.

3. Komiteti i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve do të përgatisë një raport bazuar në informacionin e marrë nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik dhe do ta vendos në dispozicion të Palëve, të cilat mund të paraqesin komente. Komiteti i aksesit dhe ndarjes së përfitimeve do të paraqesë raportin, duke përfshirë komentet e marra, për shqyrtim në Konferencën e Palëve. Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh rekomandimin e komitetit të aksesit dhe ndarjes së përfitimeve, mund të japë udhëzimet e duhura për zbatimin e këtij neni, i cili do të marrë parasysh mundësitë dhe kushtet kombëtare të Palëve.

PJESA III

MASAT SI MJETE MENAXHIMI SIPAS ZONAVE, PËRFSHIRË ZONAT E MBROJTURA DETARE

Neni 17

Objektivat

Objektivat e kësaj pjese janë:

a) ruajtja dhe përdorimi i qëndrueshëm i zonave që kërkojnë mbrojtje, duke përfshirë krijimin e një sistemi gjithëpërfshirës të mjeteve të menaxhimit të bazuara në zona, me rrjete përfaqësimi ekologjik dhe të harmonizuara mirë të zonave të mbrojtura detare;

b) forcimi i bashkëpunimit dhe koordinimi në përdorimin e mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, ndërmjet shteteve, instrumentet dhe kornizat përkatëse ligjore dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore;

c) mbrojtja, ruajtja, restaurimi dhe ruajtja e diversitetit biologjik dhe ekosistemeve, me synimin për të rritur produktivitetin dhe shëndetin e tyre, dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ndaj faktorëve stresues, duke përfshirë ato që lidhen me ndryshimet klimatike, acidifikimin e oqeanit dhe ndotjen detare;

d) mbështetja e sigurisë ushqimore dhe objektivave të tjerë socialë dhe ekonomikë, duke përfshirë mbrojtjen e vlerave kulturore;

e) mbështetja e Shteteve Palë në zhvillim, veçanërisht vendet më pak të zhvilluara, vendet në zhvillim pa dalje në det, shtetet gjeografikisht të pafavorizuara, shtetet e vogla ishullore në zhvillim, shtetet bregdetare afrikane, shtetet e arkipelagut dhe vendet në zhvillim me të ardhura mesatare, duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim, nëpërmjet ngritjes së kapaciteteve, zhvillimit dhe transferimit të teknologjisë detare në zhvillimin, implementimin, monitorimin, menaxhimin dhe zbatimin e mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare.

Neni 18

Fusha e aplikimit

Krijimi i mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, nuk do të përfshijë asnjë zonë brenda juridiksionit kombëtar dhe nuk do të përdoret si bazë për të pohuar ose mohuar çdo pretendim hegjemonial, të drejta absolute apo juridiksionale, përfshirë ndonjë mosmarrëveshje. Konferenca e Palëve nuk do të shqyrtojë për vendim propozime për krijimin e mjeteve të tilla menaxhimi sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, dhe në asnjë rast propozime të tilla nuk do të interpretohen si njohje ose mosnjohje e ndonjë pretendimi hegjemonial, të drejtave absolute apo juridiksionale.

Neni 19

Propozimet

1. Propozimet në lidhje me krijimin e mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, sipas kësaj pjese do t'i dorëzohen sekretariatit nga Palët, individualisht ose kolektivisht.

2. Palët do të bashkëpunojnë dhe konsultohen, sipas rastit, me palët përkatëse të interesuara, duke përfshirë shtetet dhe organet globale, rajonale, lokale dhe krahinore, si dhe shoqërinë civile, organizmin shkencor, sektorin privat, vendësit dhe komunitetet lokale, për zhvillimin e propozimeve, siç përcaktohet në këtë pjesë.

3. Propozimet do të formulohen mbi bazën e informacionit më të mire shkencor dhe, aty ku është e disponueshme, njohuritë përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, duke marrë parasysh politikat parandaluese dhe ata të ekosistemit.

4. Propozimet në lidhje me zonat e identifikuara do të përfshijnë elementet kryesore të mëposhtme:

a) një përshkrim gjeografik ose hapësinor i zonës që është objekt i propozimit, duke iu referuar kritereve treguese të specifikuara në shtojcën I;

b) informacion mbi cilindo nga kriteret e specifikuara në shtojcën I, si dhe çdo kriter që mund të vendoset dhe analizohet më tej, në përputhje me paragrafin 5 më poshtë, që përdoret për identifikimin e zonës;

c) aktivitetet njerëzore në zonë, duke përfshirë përdorimet nga vendësit dhe komunitetet lokale, dhe ndikimi i tyre i mundshëm, nëse ka;

d) një përshkrim i gjendjes së mjedisit detar dhe diversitetit biologjik në zonën e identifikuar;

e) një përshkrim i objektivave të ruajtjes dhe, sipas rastit, të përdorimit të qëndrueshëm që do të zbatohen në zonë;

f) një draftplan menaxhimi që përfshin masat e propozuara dhe përshkruan aktivitetet e propozuara të monitorimit, kërkimit dhe rishikimit për të arritur objektivat e specifikuar;

g) kohëzgjatja për zonën e propozuar dhe masat, nëse ka;

h) informacion mbi çdo konsultim të zhvilluar me shtetet, duke përfshirë shtetet fqinje bregdetare dhe/ose organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, nëse ka;

i) informacion mbi mjetet e menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, të zbatuara sipas instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore;

j) inputet përkatëse shkencore dhe, aty ku ka, njohuri tradicionale të popujve autoktonë dhe komuniteteve lokale.

5. Kriteret treguese për identifikimin e zonave të tilla do të përfshijnë, sipas rastit, ato të specifikuara në aneksin I dhe mund të vendosen dhe analizohen më tej sipas nevojës nga Organi Shkencor dhe Teknik për shqyrtim dhe miratim nga Konferenca e Palëve.

6. Kërkesa të mëtejshme në lidhje me përmbajtjen e propozimeve, duke përfshirë modalitetet për zbatimin e kriterëve treguese, siç specifikohet në paragrafin 5 më sipër, dhe udhëzimet për propozimet e specifikuara në paragrafin 4 (b) më sipër, do të përpunohen nga Organi Shkencor dhe Teknik, sipas nevojës, për shqyrtimin dhe miratimin nga Konferenca e Palëve.

Neni 20

Publikimi dhe shqyrtimi paraprak i propozimeve

Pas marrjes së një propozimi me shkrim, sekretariati e bën propozimin publikisht dhe ia transmeton Organit Shkencor dhe Teknik për një shqyrtim paraprak. Qëllimi i rishikimit është të konstatojë nëse propozimi përmban informacionin e kërkuar sipas nenit 19, duke përfshirë kriteret treguese të përshkruara në këtë pjesë dhe në shtojcën I. Rezultati i atij rishikimi do të vihet në dispozicion të publikut dhe do t'i përcillet propozuesit nga sekretariati. Propozuesi do të ritransmetojë propozimin në sekretariat, duke marrë parasysh shqyrtimin paraprak nga Organi Shkencor dhe Teknik. Sekretariati do të njoftojë Palët dhe do ta bëjë të disponueshëm publikisht atë propozim të ritransmetuar dhe do të mundësojë konsultimet në përputhje me nenin 21.

Neni 21

Konsultimet dhe vlerësimi i propozimeve

1. Konsultimet për propozimet e paraqitura sipas nenit 19 do të jenë gjithëpërfshirëse, transparente dhe të hapura për të gjithë aktorët përkatës, duke përfshirë shtetet dhe organet globale, rajonale, lokale dhe krahinore, si dhe shoqërinë civile, organizmin shkencor, vendësit dhe komunitetet lokale.

2. Sekretariati do të mundësojë konsultimet dhe do të mbledhë të dhëna si më poshtë:

a) Shtetet, në veçanti shtetet bregdetare fqinje, do të njoftohen dhe ftohen të paraqesin, ndër të tjera:

- i. pikëpamjet në themel dhe shtrirjen gjeografike të propozimit;
 - ii. çdo kontribut tjetër shkencor përkatës;
 - iii. informacion në lidhje me çdo masë ose aktivitet ekzistues në zonat ngjitur ose që janë brenda juridiksionit kombëtar dhe përtej juridiksionit kombëtar;
 - iv. pikëpamjet mbi lidhjet e mundshme të propozimit me fushat brenda juridiksionit kombëtar;
 - v. çdo informacion tjetër përkatës;
- b) Organet e instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore do të njoftohen dhe ftohen të paraqesin, ndër të tjera:
- i. pikëpamjet në themel dhe shtrirjen gjeografike të propozimit;
 - ii. çdo kontribut tjetër shkencor përkatës;
 - iii. informacion në lidhje me çdo masë ose aktivitet ekzistues në zonat ngjitur ose që janë brenda juridiksionit kombëtar dhe përtej juridiksionit kombëtar;
 - iv. pikëpamjet në lidhje me çdo aspekt të masave dhe elementeve të tjera për një projektplan menaxhimi të pikasur në propozim që janë në kompetencën e atij organi;
 - v. pikëpamjet në lidhje me çdo masë shtesë përkatëse që është brenda kompetencës së atij instrumenti, kuadri ose organi;
 - vi. çdo informacion tjetër përkatës;
- c) Vendësit dhe komunitetet lokale me njohuri përkatëse tradicionale, organizmi shkencor, shoqëria civile dhe aktorë të tjerë përkatës do të ftohen të paraqesin, ndër të tjera:
- i. pikëpamjet në themel dhe shtrirjen gjeografike të propozimit;
 - ii. çdo kontribut tjetër shkencor përkatës;
 - iii. çdo njohuri përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale;
 - iv. çdo informacion tjetër përkatës;
3. Kontributet e mbledhura në përputhje me paragrafin 2 më sipër do të bëhen publike nga sekretariati.
4. Në rastet kur masa e propozuar prek zonat që janë tërësisht të rrethuara nga zonat ekskluzive ekonomike të shteteve, propozuesit:
- a) do të zhvillojë konsultime të motivuara dhe proaktive, duke përfshirë njoftimin paraprak, me këto shtete;
 - b) do të marrë në konsideratë pikëpamjet dhe komentet e këtyre shteteve mbi masën e propozuar dhe do të japë përgjigje me shkrim duke adresuar në mënyrë specifike pikëpamjet dhe komentet e tilla dhe, sipas rastit, do të rishikojë masën e propozuar në përputhje me rrethanat.
5. Propozuesi do të marrë në konsideratë kontributet e dhëna gjatë periudhës së konsultimit, si dhe pikëpamjet dhe informacionin nga Organi Shkencor dhe Teknik, dhe, sipas rastit, do të rishikojë propozimin në përputhje me rrethanat ose do t'u përgjigjet kontributeve thelbësore që nuk pasqyrohen në propozim.
6. Periudha e konsultimit do të jetë e kufizuar në kohë.
7. Propozimi i rishikuar do t'i paraqitet Organit Shkencor dhe Teknik, i cili do të vlerësojë propozimin dhe do t'i bëjë rekomandime Konferencës së Palëve.
8. Modalitetet për procesin e konsultimit dhe të vlerësimit, duke përfshirë kohëzgjatjen, do të përpunohen më tej nga Organi Shkencor dhe Teknik, sipas nevojës, në mbledhjen e tij të parë, për t'u marrë në konsideratë dhe miratuar nga Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim.

1. Konferenca e Palëve, mbi bazën e propozimit përfundimtar dhe projektplanit të menaxhimit, duke marrë parasysh kontributet shkencore dhe jo vetëm, të dhëna gjatë procesit të konsultimit të diktuar sipas kësaj pjese, si dhe këshillat dhe rekomandimet shkencore të Organit Shkencor dhe Teknik:

a) do të marrë vendime për krijimin e mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare dhe masat përkatëse;

b) mund të marrë vendime për masat në përputhje me ato të miratuara nga instrumentet dhe kornizat ligjore përkatëse dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, në bashkëpunim dhe koordinim me ato instrumente, korniza dhe organe;

c) kur masat e propozuara janë brenda kompetencave të organeve të tjera globale, rajonale, lokale ose krahinore, mund t'u bëjë rekomandime palëve në këtë Marrëveshje dhe organeve globale, rajonale, lokale dhe krahinore për të nxitur miratimin e masave përkatëse nëpërmjet instrumenteve, kornizave dhe organeve të tilla, në përputhje me mandatet e tyre përkatëse.

2. Në marrjen e vendimeve sipas këtij neni, Konferenca e Palëve do të respektojë kompetencat dhe nuk do të minojnë instrumentet dhe kornizat ligjore përkatëse dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore.

3. Konferenca e Palëve do të marrë masa për konsultime të rregullta për të rritur bashkëpunimin dhe koordinimin me, dhe ndërmjet instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, në lidhje me mjetet e menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, si dhe si koordinim në lidhje me masat përkatëse të miratuara sipas instrumenteve, kornizave dhe organeve të tilla.

4. Kur arritja e objektivave dhe zbatimi i kësaj pjese e kërkon këtë, për të vazhduar bashkëpunimin dhe koordinimin ndërkombëtar në lidhje me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, Konferenca e Palëve mund të marrë parasysh dhe, në varësi të paragrafët 1 dhe 2 më lart, mund të vendosin, sipas rastit, të zhvillojnë një mekanizëm në lidhje me mjetet ekzistuese të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, të miratuara nga instrumentet dhe kornizat ligjore përkatëse ose organet përkatëse globale, rajonale, lokale ose krahinore.

5. Vendimet dhe rekomandimet e miratuara nga Konferenca e Palëve, në përputhje me këtë pjesë nuk do të dëmtojnë efektivitetin e masave të miratuara në lidhje me fushat brenda juridiksionit kombëtar dhe do të merren duke pasur parasysh të drejtat dhe detyrimet e të gjitha shteteve, në përputhje me Konventën. Në rastet kur masat e propozuara sipas kësaj pjese do të cenojnë apo ka arsye të besohet se cenojnë ujërat e sipërme mbi shtratin e detit dhe tokën e zonave nënujore, mbi të cilat një shtet bregdetar ushtron të drejta absolute në përputhje me Konventën, këto masa do të kenë parasysh të drejtat absolute të shteteve të tilla bregdetare. Për këtë qëllim do të ndërmerren konsultime, në përputhje me dispozitat e kësaj pjese.

6. Në rastet kur një mjet menaxhimi sipas zonës, duke përfshirë një zonë të mbrojtur detare, i krijuar sipas kësaj pjese bie më pas, tërësisht ose pjesërisht, brenda juridiksionit kombëtar të një shteti bregdetar, pjesa brenda juridiksionit kombëtar do të pushojë menjëherë së qeni në fuqi. Pjesa që mbetet në zonat jashtë juridiksionit kombëtar do të mbetet në fuqi derisa Konferenca e Palëve, në takimin e saj pasardhës, të shqyrtojë dhe të vendosë nëse do të ndryshojë ose anulojë mjetin e menaxhimit sipas zonës, duke përfshirë një zonë të mbrojtur detare, sipas nevojës.

7. Me krijimin ose ndryshimin e kompetencës së një instrumenti ose kuadri ligjor përkatës ose një organi përkatës global, rajonal, lokal ose krahinor, çdo mjet menaxhues sipas zonës, duke përfshirë një zonë të mbrojtur detare, ose masat përkatëse të miratuara nga Konferenca e Palëve sipas kësaj Pjese që më pas bie në kompetencën e këtij instrumenti, kuadri ose organi, tërësisht ose pjesërisht, do të mbetet në fuqi derisa Konferenca e Palëve të shqyrtojë dhe vendosë, në bashkëpunim dhe

koordinim të ngushtë me atë instrument, kornizë ose organ, për të ruajtur, ndryshuar ose revokuar mjetin e menaxhimit sipas zonës, duke përfshirë një zonë të mbrojtur detare, dhe masat përkatëse, sipas rastit.

Neni 23

Vendimarrja

1. Si rregull i përgjithshëm, vendimet dhe rekomandimet sipas kësaj pjese do të merren me konsensus.

2. Nëse nuk arrihet konsensus, vendimet dhe rekomandimet sipas kësaj pjese do të merren me votimin e një shumicë prej tre të katërtave të Palëve të pranishme, përpara së cilës Konferenca e Palëve do të vendosë, me votimin e një shumicë prej dy të tretave të Palëve të pranishme që të gjitha përpjekjet për të arritur konsensus të jenë shteruar.

3. Vendimet e marra sipas kësaj pjese do të hyjnë në fuqi 120 ditë pas takimit të Konferencës së Palëve në të cilën këto vendime janë marrë dhe do të jenë të detyrueshme për të gjitha Palët.

4. Gjatë periudhës prej 120 ditësh të parashikuar në paragrafin 3 më sipër, çdo Palë, duke njoftuar me shkrim sekretariatit, mund të bëjë një ankimim në lidhje me një vendim të miratuar sipas kësaj pjese dhe ky vendim nuk do të jetë detyrues për atë Palë. Një ankimim ndaj një vendimi mund të tërhiqet në çdo kohë me një njoftim me shkrim drejtuar sekretariatit dhe, më pas, vendimi do të jetë i detyrueshëm për atë Palë 90 ditë pas datës së njoftimit ku thuhet se ankimimi është tërhequr.

5. Një Palë që bën një ankimim sipas paragrafit 4 sa më sipër do t'i japë sekretariatit, me shkrim, në momentin e paraqitjes së ankimimit të saj, shpjegimin e arsyeve për ankimimin, i cili do të bazohet në një ose më shumë nga arsyet e mëposhtme:

a) vendimi është në kundërshtim me këtë Marrëveshje ose me të drejtat dhe detyrat e Palës ankimuese në përputhje me Konventën;

b) vendimi diskriminon në mënyrë të pajustificuar në formë ose në realitet Palën ankimuese;

c) Pala nuk mund të zbatojë praktikisht vendimin në kohën e ankimimit pasi ka bërë të gjitha përpjekjet e arsyeshme për ta bërë këtë.

6. Një Palë që bën një ankimim sipas paragrafit 4 më sipër, për aq sa është e mundur, do të miratojë masa ose qasje alternative që janë të barasvlershme në fuqi me vendimin ndaj të cilit ajo ka bërë ankimimin dhe nuk do të marrë masa dhe as të ndërmarrë veprime që do të dobësonin fuqinë e vendimit ndaj të cilave ajo ka bërë ankimimin, përveç rasteve kur këto masa ose veprime janë thelbësore për ushtrimin e të drejtave dhe detyrimeve të Palës ankimuese në përputhje me Konventën.

7. Pala ankimuese do të raportojë në mbledhjen e ardhshme të zakonshme të Konferencës së Palëve pas njoftimit të saj sipas paragrafit 4 më lart, dhe periodikisht më pas, për zbatimin e paragrafit 6 më lart, për të informuar monitorimin dhe rishikimin sipas nenit 26.

8. Ankimimi ndaj një vendimi të marrë në përputhje me paragrafin 4 më sipër mund të ribëhet vetëm nëse Pala ankimuese e sheh ende të nevojshme, çdo tre vjet pas hyrjes në fuqi të vendimit, duke e njoftuar me shkrim sekretariatit. Një njoftim i tillë me shkrim do të përfshijë një shpjegim të arsyeve të ankimimit të tij fillestar.

9. Nëse nuk merret asnjë njoftim për riankimimin, në përputhje me paragrafin 8 më sipër, ai do të konsiderohet i tërhequr automatikisht dhe, më pas, vendimi do të jetë detyrues për atë Palë 120 ditë pasi ankimimi të jetë tërhequr automatikisht. Sekretariati do të njoftojë Palën 60 ditë përpara datës në të cilën ankimimi do të tërhiqet automatikisht.

10. Vendimet e Konferencës së Palëve të miratuara sipas kësaj Pjese, dhe ankimimet ndaj këtyre vendimeve, do të bëhen publike nga sekretariati dhe do t'u transmetohen të gjitha shteteve, instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore.

Neni 24

Masat emergjente

1. Konferenca e Palëve do të marrë vendime për miratimin e masave në zona përtej juridiksionit kombëtar, për t'u zbatuar në raste urgjente, nëse është e nevojshme, kur një dukuri natyrore ose fatkeqësi e shkaktuar nga njeriu ka çuar ose ka të ngjarë të çojë në dëme serioze ose të pariparueshme për diversitetin biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, për të siguruar që dëmi serioz ose i pariparueshëm të mos rritet.

2. Masat e miratuara sipas këtij neni do të konsiderohen të nevojshme vetëm nëse, pas konsultimit me instrumentet ose kornizat ligjore përkatëse ose organet përkatëse globale, rajonale, lokale ose krahinore, dëmi serioz ose i pariparueshëm nuk mund të menaxhohet në kohën e duhur nëpërmjet zbatimit të neneve të tjera të kësaj Marrëveshjeje ose nga një instrument ose kornizë ligjore përkatëse ose një organ përkatës global, rajonal, lokal ose krahinor.

3. Masat e miratuara në rast urgjence do të bazohen në informacionin më të mirë shkencor të disponueshëm dhe aty ku është e mundur, në njohuritë përkatëse tradicionale të popujve autoktonë dhe komuniteteve lokale dhe do të marrin parasysh teknikën parandaluese. Masa të tilla mund të propozohen nga palët ose të rekomandohen nga Organi Shkencor dhe Teknik dhe mund të miratohen në mënyrë të ndërsjellë. Masat do të jenë të përkohshme dhe duhet të rishqyrtohen për vendim në takimin e ardhshëm të Konferencës së Palëve pas miratimit të tyre.

4. Masat do të përfundojnë dy vjet pas hyrjes së tyre në fuqi ose do të përfundojnë më herët nga Konferenca e Palëve, pasi të zëvendësohen nga mjetet e menaxhimit të bazuara në zona, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, dhe masat përkatëse të përcaktuara në përputhje me këtë pjesë, ose nga masat e miratuara nga një instrument ose kornizë ligjore përkatëse ose organ përkatës global, rajonal, lokal ose krahinor, ose me një vendim të Konferencës së Palëve, kur rrethanat që e bënë të nevojshme masën pushojnë së ekzistuari.

5. Procedurat dhe udhëzimet për vendosjen e masave emergjente, duke përfshirë procedurat e konsultimit, do të përpunohen nga Organi Shkencor dhe Teknik, sipas nevojës, për shqyrtim dhe miratim nga Konferenca e Palëve sa më shpejt që të jetë e mundur. Procedurat e tilla do të jenë gjithëpërfshirëse dhe transparente.

Neni 25

Implementimi

1. Palët do të sigurojnë që aktivitetet nën juridiksionin ose kontrollin e tyre që zhvillohen në zona përtej juridiksionit kombëtar të kryhen në përputhje me vendimet e miratuara sipas kësaj pjese.

2. Asgjë në këtë Marrëveshje nuk do të pengojë një Palë të marrë masa më të rrepta në lidhje me shtetasit dhe anijet e saj, ose në lidhje me aktivitetet nën juridiksionin ose kontrollin e saj, përveç atyre të miratuara sipas kësaj pjese, në përputhje me të drejtën ndërkombëtare dhe në mbështetje të objektivave të Marrëveshjes.

3. Zbatimi i masave të miratuara sipas kësaj pjese nuk duhet të imponojë një barrë joproporcionale për Palët që janë shtete të vogla ishullore në zhvillim ose vende më pak të zhvilluara, drejtpërdrejt ose tërthorazi.

4. Palët do të nxisin, sipas rastit, miratimin e masave brenda instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore në të cilat ato janë anëtarë, për të mbështetur zbatimin e vendimeve dhe rekomandimeve të bëra nga Konferenca e Palëve sipas kësaj pjese.

5. Palët do të inkurajojnë ato shtete që kanë të drejtë të bëhen Palë në këtë Marrëveshje, në veçanti ato, aktivitetet, anijet ose shtetasit e të cilëve veprojnë në një zonë që është objekt i një mjeti të krijuar menaxhimi sipas zonës, duke përfshirë një zonë të mbrojtura detare, të miratojnë masa duke mbështetur vendimet dhe rekomandimet e Konferencës së Palëve për mjetet e menaxhimit të bazuara në zona, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, të krijuara sipas kësaj pjese.

6. Një Palë që nuk është Palë ose pjesëmarrëse në një instrument ose kornizë ligjore përkatëse, ose anëtare e një organi përkatës global, rajonal, lokal ose krahinor, dhe që nuk pranon të zbatojë masat e miratuara sipas instrumenteve, kornizave, dhe nga organe të tilla nuk do të lihen jashtë detyrimit për të bashkëpunuar, në përputhje me Konventën dhe këtë Marrëveshje, në ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar.

Neni 26

Monitorimi dhe vlerësimi

1. Palët, individualisht ose kolektivisht, do t'i raportojnë Konferencës së Palëve mbi zbatimin e mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, të krijuara sipas kësaj pjese dhe masave përkatëse. Raporte të tilla, si dhe informacioni dhe vlerësimi i përmendur respektivisht në paragrafët 2 dhe 3 më poshtë, do të vihen në dispozicion të publikut nga sekretariati.

2. Instrumentet dhe kornizat ligjore përkatëse dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore do të ftohen t'i japin informacion Konferencës së Palëve mbi zbatimin e masave që ato kanë miratuar për të arritur objektivat e mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë mbrojtjen e zonave detare të krijuara sipas kësaj pjese.

3. Mjetet e menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, të krijuara sipas kësaj pjese, duke përfshirë masat përkatëse, do të monitorohen dhe analizohen periodikisht nga Organi Shkencor dhe Teknik, duke marrë parasysh raportet dhe informacionin e përmendur përkatësisht në paragrafët 1 dhe 2 më sipër.

4. Në rishikimin e përmendur në paragrafin 3 më sipër, Organi Shkencor dhe Teknik do të vlerësojë efektivitetin e mjeteve të menaxhimit sipas zonës, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, të krijuara sipas kësaj pjese, duke përfshirë masat përkatëse dhe progresin e bërë në arritjen e objektivave të tyre, dhe të japin këshilla dhe rekomandime për Konferencën e Palëve.

5. Pas vlerësimit, Konferenca e Palëve, sipas nevojës, do të marrë vendime ose japë rekomandime për ndryshimin, zgjerimin ose revokimin e mjeteve të menaxhimit zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, dhe çdo masë përkatëse të miratuar nga Konferenca e Palëve, mbi bazën e informacionit më të mirë shkencor të disponueshëm dhe njohuritë përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, duke marrë parasysh teknikat parandaluese dhe politikat e ekosistemit.

PJESA IV

VLERËSIMET E IMPAKTIT MJEDISOR

Neni 27

Objektivat

Objektivat e kësaj pjese janë:

a) implementimi i dispozitave të Konventës mbi vlerësimin e impaktit mjedisor për zonat jashtë juridiksionit kombëtar duke ngritur procese, teknika dhe çështje të tjera për kryerjen dhe raportimin e vlerësimeve nga Palët;

- b) të sigurojë që aktivitetet e mbuluara nga kjo Pjesë të vlerësohen dhe të kryhen për të parandaluar, zbutur dhe menaxhuar ndikime të mëdha negative me qëllim të mbrojtjes dhe ruajtjes së mjedisit detar;
- c) të kontribuojë në analizën e ndikimeve kumulative dhe në ato të zonave brenda juridiksionit kombëtar;
- d) të bëjë vlerësime strategjike mjedisore;
- e) të arrijë një kuadër koherent vlerësimi të ndikimit mjedisor për aktivitete në fusha përtej juridiksionit kombëtar;
- f) të ndërtojë dhe forcojë kapacitetin e Palëve, veçanërisht të Shteteve Palë në zhvillim, të vendeve më pak të zhvilluara, vendeve në zhvillim pa dalje në det, shteteve gjeografikisht të pafavorizuara, shteteve të vogla ishullore në zhvillim, shteteve bregdetare afrikane, shteteve të arkipelagut dhe vendeve në zhvillim me të ardhura mesatare, për të përgatitur, kryer dhe të bëjë vlerësimet e impaktit mjedisor dhe strategjik-mjedisor në mbështetje të objektivave të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 28

Detyrimi për të kryer vlerësime të impaktit mjedisor

1. Palët do të sigurojnë që ndikimet e mundshme në mjedisin detar nga aktivitete të planifikuara nën juridiksionin ose kontrollin e tyre që zhvillohen në zona përtej juridiksionit kombëtar të vlerësohen siç përcaktohet në këtë pjesë përpara se të autorizohen.
2. Kur një Palë me juridiksion ose kontroll mbi një aktivitet të planifikuar që do të kryhet në zonat detare brenda juridiksionit kombëtar mendon se aktiviteti mund të shkaktojë ndotje të konsiderueshme ose ndryshime të mëdha dhe të dëmshme për mjedisin detar në zona përtej juridiksionit kombëtar, ajo Palë do të sigurojë që vlerësimi i impaktit mjedisor të një aktiviteti të tillë të kryhet në përputhje me këtë pjesë ose që vlerësimi i impaktit mjedisor të kryhet në kuadër të veprimtarisë kombëtare të Palës. Pala që kryen një vlerësim të tillë sipas aktivitetit të saj kombëtar:
 - a) vendos në dispozicion informacionin përkatës nëpërmjet Aparati Global të Diversitetit Biologjik, në kohën e duhur, gjatë veprimtarisë kombëtare;
 - b) siguron që aktiviteti të monitorohet në përputhje me kërkesat e veprimtarisë së tij kombëtare;
 - c) garanton që raportet e vlerësimit të impaktit mjedisor dhe çdo raport monitorues përkatës të vihen në dispozicion përmes Aparatit Global të Diversitetit Biologjik, siç përcaktohet në këtë Marrëveshje.
3. Pas marrjes së informacionit të përmendur në paragrafin 2(a) më sipër, Organi Shkencor dhe Teknik mund t'i japë mendime Palës që ka juridiksion ose kontroll mbi aktivitetin e planifikuar.

Neni 29

Marrëdhënia ndërmjet kësaj Marrëveshjeje dhe proceseve të vlerësimit të impaktit mjedisor sipas instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore

1. Palët do të kontribuojnë në aplikimin e vlerësimeve të impaktit mjedisor, miratimin dhe zbatimin e standardeve dhe/ose udhëzimeve të zhvilluara sipas nenit 38 të instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse, dhe të organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, ku ata janë anëtarë.
2. Konferenca e Palëve do të zhvillojë mekanizma sipas kësaj pjese për Organin Shkencor dhe Teknik për të bashkëpunuar me instrumentet dhe kornizat ligjore përkatëse dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, që rregullojnë aktivitetet në fusha përtej juridiksionit kombëtar ose mbrojnë mjedisin detar.

3. Kur zhvillohen ose përditësohen standardet ose udhëzimet për kryerjen e vlerësimeve të impaktit mjedisor të aktiviteteve në fusha përtej juridiksionit kombëtar nga Palët e kësaj Marrëveshjeje sipas nenit 38, Organi Shkencor dhe Teknik, sipas rastit, do të bashkëpunojë me instrumentet dhe kornizat përkatëse ligjore dhe përkatëse globale, organet rajonale, lokale dhe krahinore.

4. Nuk është e nevojshme të kryhet një kontroll ose një vlerësim i impaktit mjedisor të një aktiviteti të planifikuar në zona përtej juridiksionit kombëtar, nëse Pala me juridiksion ose kontroll mbi aktivitetin e planifikuar vendos:

a) Që ndikimet e mundshme të aktivitetit të planifikuar ose lloji i aktivitetit të vlerësohen në përputhje me kërkesat e instrumenteve ose kornizave të tjera ligjore përkatëse ose organeve përkatëse globale, rajonale, lokale ose krahinore;

b) Se:

i. vlerësimi i kryer tashmë për aktivitetin e planifikuar është njëlloj me atë të kërkuar sipas kësaj pjese dhe rezultatet e vlerësimit të merren parasysh; ose

ii. rregullat ose standardet e instrumenteve ose kornizave ligjore përkatëse ose organeve përkatëse globale, rajonale, lokale ose krahinore që dalin nga vlerësimi janë krijuar për të parandaluar, zbutur ose menaxhuar ndikimet e mundshme nën prapenësi të vlerësimeve të impaktit mjedisor sipas kësaj pjese, dhe me të cilat ato janë zbatuar.

5. Kur një vlerësim për impaktin mjedisor të një aktiviteti të planifikuar në zona përtej juridiksionit kombëtar është kryer sipas një instrumenti ose kuadri ligjor përkatës ose një organi përkatës global, rajonal, lokal ose krahinor, Pala e interesuar duhet të garantojë se raporti i vlerësimit të impaktit mjedisor të publikohet nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik.

6. Nëse aktivitetet e planifikuara që plotësojnë kriteret e përcaktuara në paragrafin 4 (b) (i) më sipër i nënshtrohen monitorimit dhe analizës sipas instrumentit ose kuadrit ligjor përkatës ose organit përkatës global, rajonal, lokal ose krahinor, Palët do të monitorojnë dhe analizojnë aktivitetet dhe të sigurojnë që raportet e monitorimit dhe analizimit të publikohen nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik.

Neni 30

Teknikat dhe elementet për kryerjen e vlerësimeve të impaktit mjedisor

1. Kur një aktivitet i planifikuar mund të ketë më shumë se një efekt të vogël ose kalimtar në mjedisin detar, ose efektet e aktivitetit janë të panjohura ose të keqkuptuara, Pala me juridiksion ose kontrollin e aktivitetit do të kryejë një monitorim të aktivitetit sipas nenit 31, duke përdorur elementet e përcaktuara në paragrafin 2 më poshtë, dhe:

a) Monitorimi duhet të jetë mjaft i detajuar që pala të vlerësojë nëse ka arsye objektive për të besuar se aktiviteti i planifikuar mund të shkaktojë ndotje apo ndryshime të mëdha, të dëmshmen në mjedisin detar, duke përfshirë:

i. një përshkrim të aktivitetit të planifikuar, duke përfshirë qëllimin, vendndodhjen, kohëzgjatjen dhe intensitetin e tij; dhe

ii. një analizë fillestare e ndikimeve të mundshme, duke përfshirë marrjen në konsideratë të ndikimeve kumulative dhe, sipas rastit, alternativa të aktivitetit të planifikuar;

b) Nëse në bazë të monitorimit përcaktohet se Pala ka arsye objektive për të besuar se aktiviteti mund të shkaktojë ndotje ose ndryshime të mëdha, të dëmshme, në mjedisin detar, një vlerësim mbi impaktin mjedisor do të kryhet në përputhje me dispozitat e këtij pjesë.

2. Kur vendoset se aktivitetet e planifikuara nën juridiksionin ose kontrollin e tyre përmbushin prapenësin e përcaktuar në paragrafin 1 më sipër, Palët do të marrin parasysh elementet e mëposhtme jo shtruese:

- a) llojin dhe teknologjinë e përdorur për veprimtarinë dhe mënyrën me të cilën do të zhvillohet;
- b) kohëzgjatja e aktivitetit;
- c) vendi i aktivitetit;
- d) karakteristikat dhe ekosistemi i rajonit (duke përfshirë zonat me rëndësi ose cenueshmëri të veçantë ekologjike ose biologjike);
- e) ndikimet e mundshme të aktivitetit, duke përfshirë ndikimet e mundshme kumulative dhe ndikimet e mundshme në zonat brenda juridiksionit kombëtar;
- f) shkalla në të cilën efektet e aktivitetit janë të panjohura ose të keqkuptuara;
- g) kritere të tjera përkatëse ekologjike ose biologjike.

Neni 31

Procesi për vlerësimin e impaktit mjedisor

1. Palët do të sigurojnë që procesi për kryerjen e një vlerësimi të impaktit mjedisor në përputhje me këtë pjesë të përfshijë hapat e mëposhtëm:

a) Monitorimi. Palët do të kryejnë monitorimin, në kohën e duhur, për të përcaktuar nëse vlerësimi i impaktit mjedisor kërkohet për një aktivitet të planifikuar nën juridiksionin ose kontrollin e tyre, në përputhje me nenin 30, dhe të bëjnë vendimin e tij të disponueshëm publikisht:

i. nëse një Palë vendos se një vlerësim mbi impaktin mjedisor nuk kërkohet për një aktivitet të planifikuar nën juridiksionin ose kontrollin e saj, ajo do ta publikojë informacionin përkatës, duke përfshirë nenin 30, paragrafi 1(a), nëpërmjet Aparati Global të Diversitetit Biologjik, sipas kësaj Marrëveshjeje;

ii. mbi bazën e informacionit më të mirë të disponueshëm shkencor dhe, kur të jetë e mundur, njohurive përkatëse tradicionale të autoktonëve dhe komuniteteve lokale, njëra Palë mund të paraqesë pikëpamjet e saj mbi ndikimet e mundshme të një aktiviteti të planifikuar për të cilin është vendosur diçka në përputhje me nënparagrafin (a)(i) më sipër me Palën që ka paraqitur vendimin dhe me Organin Shkencor dhe Teknik, brenda 40 ditëve nga publikimi i tij;

iii. nëse Pala që ka paraqitur pikëpamjet e saj ka shprehur shqetësime mbi ndikimet e mundshme të një aktiviteti të planifikuar mbi të cilin është marrë vendimi, Pala që ka dalë në atë përfundim do t'i marrë parasysh këto shqetësime dhe mund ta analizojë vendimin e saj;

iv. pas shqyrtimit të shqetësimeve të ngritura nga njëra Palë sipas nënparagrafit (a)(ii) më sipër, Organi Shkencor dhe Teknik do të marrë në konsideratë dhe mund të vlerësojë ndikimet e mundshme të aktivitetit të planifikuar në bazë të informacionit më të mirë shkencor të disponueshëm dhe, kur është e mundur edhe me njohuritë përkatëse tradicionale të autoktonëve dhe komuniteteve lokale dhe, sipas rastit, mund t'i bëjë rekomandime Palës që ka marrë vendimin pasi t'i ketë dhënë asaj Palë mundësinë për t'iu përgjigjur shqetësimeve të ngritura dhe duke marrë parasysh një përgjigje të tillë;

v. pala që ka marrë vendimin sipas nënparagrafit (a)(i) më sipër do të marrë parasysh çdo rekomandim të Organit Shkencor dhe Teknik;

vi. Mendimet dhe rekomandimeve e Organit Shkencor dhe Teknik do t'i vihen në dispozicion publikut nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik.

b) Analiza. Palët do të sigurojnë se impaktet kyçe mjedisore dhe çdo impakt tjetër, si ndikimet ekonomike, sociale, kulturore dhe në shëndetin e njeriut, duke përfshirë impaktet e mundshme kumulative në zonat brenda juridiksionit kombëtar, si dhe alternativat ndaj aktivitetit të planifikuar, nëse ka, në vlerësimet e impaktit mjedisor që do të kryhen sipas kësaj pjese, të njihen. Analiza do të bëhet duke përdorur informacionin më të mirë shkencor të disponueshëm dhe, kur të jetë e mundur, njohuritë përkatëse tradicionale të autoktonëve dhe komuniteteve lokale;

c) Vlerësimi i impaktit dhe përfundimi. Palët do të sigurojnë që ndikimet e aktiviteteve të planifikuara, duke përfshirë ndikimet kumulative në zonat brenda juridiksionit kombëtar, të vlerësohen dhe përfundohen duke përdorur informacionin më të mirë dhe të disponueshëm shkencor dhe, kur është e mundur, njohuritë përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale;

d) Parandalimi, zbutja dhe menaxhimi i efekteve të mundshme negative. Palët do të sigurojnë që:

i. masat për të parandaluar, zbutur dhe menaxhuar efektet negative të mundshme të aktiviteteve të planifikuara nën juridiksionin ose kontrollin e tyre, të identifikohen dhe të analizohen për të shmangur ndikimet e mëdha negative; masa të tilla mund të përfshijnë marrjen parasysh të alternativave ndaj aktivitetit të planifikuar nën juridiksionin ose kontrollin e tyre;

ii. kur është e përshtatshme, këto masa integrohen në një plan menaxhimi mjedisor;

e) Palët do të përcjellin njoftimin dhe konsultimin publik në përputhje me nenin 32.

f) Palët do të sigurojnë përgatitjen dhe publikimin e një raporti vlerësimi të impaktit mjedisor në përputhje me nenin 33.

2. Palët mund të kryejnë vlerësime të përbashkëta të impaktit mjedisor, veçanërisht për aktivitetet e planifikuara nën juridiksionin ose kontrollin e shteteve të vogla ishullore në zhvillim.

3. Nëpërmjet Organit Shkencor dhe Teknik do të krijohet një listë ekspertësh. Palët me kufizime kapacitetesh mund të kërkojnë këshilla dhe ndihmë nga këta ekspertë për të kryer dhe vlerësuar monitorimet dhe vlerësimet e impaktit mjedisor për një aktivitet të planifikuar nën juridiksionin ose kontrollin e tyre. Ekspertët nuk mund të emërohen në një pjesë tjetër të procesit të vlerësimit të impaktit mjedisor të të njëjtit aktivitet. Pala që ka kërkuar këshillën dhe ndihmën duhet të sigurojë që vlerësimet mbi impaktin mjedisor t'i paraqiten asaj për shqyrtim dhe vendimarrje.

Neni 32

Njoftimi dhe konsultimi publik

1. Palët do të sigurojnë njoftimin publik në kohë të një aktiviteti të planifikuar, duke përfshirë publikimin nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik dhe sekretariatit, dhe mundësitë e arsyeshme dhe reale të kufizuara në kohë, për aq sa është e mundur, për pjesëmarrje nga të gjitha shtetet, në veçanti shtetet bregdetare fqinje dhe çdo shtet tjetër afër aktivitetit kur ato të jenë shtete potencialisht më të prekura, dhe palët e interesuara në procesin e vlerësimit të impaktit mjedisor. Njoftimi dhe mundësitë për pjesëmarrje, duke përfshirë dhënien e mendimeve, do të bëhen gjatë gjithë procesit të vlerësimit të impaktit mjedisor, sipas rastit, duke përfshirë analizat e pasqyruara të një vlerësimi të impaktit mjedisor sipas nenit 31, paragrafi 1(b), dhe kur draftraporti i vlerësimit të impaktit mjedisor është përgatitur sipas nenit 33, përpara se të merret vendimi që do të autorizonte veprimtarinë.

2. Shtetet potencialisht më të prekura do të përcaktohen duke marrë parasysh natyrën dhe efektet e mundshme në mjedisin detar të aktivitetit të planifikuar dhe do të përfshijnë:

a) shtetet bregdetare ushtrimi i të drejtave absolute të të cilave, me qëllim të eksplorimit, përdorimit, ruajtjes ose menaxhimit të burimeve natyrore mund të besohet në mënyrë të arsyeshme se ndikohen nga aktiviteti;

b) shtetet që kryejnë, në fushën e aktivitetit të planifikuar, aktivitete njerëzore, duke përfshirë aktivitetet ekonomike, të cilat në mënyrë të arsyeshme mund të besohet se preken.

3. Palët e interesuara në këtë proces përfshijnë vendësit dhe komunitetet lokale me njohuri tradicionale përkatëse, organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, shoqërinë civile, organizmin shkencor dhe publikun.

4. Njoftimi dhe konsultimi publik, në përputhje me nenin 48, paragrafi 3, do të jetë gjithëpërfshirës dhe transparent, do të kryhet në kohën e duhur dhe do të jetë i motivuar dhe proaktiv kur përfshijnë shtetet e vogla ishullore në zhvillim.

5. Mendimet thelbësore të dhëna gjatë procesit të konsultimit, duke përfshirë shtetet fqinje bregdetare dhe çdo shtet tjetër afër aktivitetit të planifikuar, kur ato të jenë shtete potencialisht më të prekura, do të analizohen dhe do t'u përgjigjen ose do të trajtohen nga Palët. Palët do t'u kushtojnë vëmendje të veçantë mendimeve në lidhje me ndikimet e mundshme në zonat brenda juridiksionit kombëtar dhe do të japin përgjigje me shkrim, sipas rastit, duke dhënë në mënyrë specifike mendime të tilla, duke përfshirë çdo masë shtesë që ka lidhje me ato ndikime të mundshme. Palët do t'i bëjnë publike mendimet e dhëna dhe përgjigjet ose përshkrimet e mënyrës se si ata janë shteruar.

6. Kur një aktivitet i planifikuar prek zonat e detit të hapur që janë tërësisht të rrethuara nga zonat ekskluzive ekonomike të shteteve, Palët:

a) kryejnë konsultime të motivuara dhe proaktive, duke përfshirë njoftimin paraprak, me këto shtete përreth;

b) analizojnë pikëpamjet dhe mendimet e shteteve përreth mbi aktivitetin e planifikuar dhe japin përgjigje me shkrim duke iu referuar në mënyrë specifike pikëpamjeve dhe mendimeve të tilla dhe, sipas rastit, analizojnë aktivitetin e planifikuar në përputhje me rrethanat.

7. Palët do të sigurojnë akses në informacionin në lidhje me procesin e vlerësimit të impaktit mjedisor sipas kësaj Marrëveshjeje. Pavarësisht nga kjo, Palëve nuk do t'u kërkohej të publikojnë informacion konfidencial ose privat. Fakti që informacioni konfidencial ose privat është redaktuar duhet të tregohet në dokumentet publike.

Neni 33

Raportet e vlerësimit të impaktit mjedisor

1. Palët do të përgatitin një raport vlerësimi të impaktit mjedisor për çdo vlerësim të tillë të kryer në përputhje me këtë pjesë.

2. Raporti i vlerësimit të impaktit mjedisor duhet të përfshijë, të paktën, informacionin e mëposhtëm: një përshkrim të aktivitetit të planifikuar, duke përfshirë rajonin e tij; një përshkrim të rezultateve se si janë ekzekutuar përfundimet; një vlerësim bazë të mjedisit detar që mund të ndikohet; një përshkrim të ndikimeve të mundshme, duke përfshirë ndikimet e mundshme kumulative dhe çdo ndikim në zonat brenda juridiksionit kombëtar; një përshkrim të masave të mundshme parandaluese, zbutëse dhe menaxhuese; një përshkrim të pasigurive dhe boshllëqeve në njohuri; informacion mbi procesin e konsultimit publik; një përshkrim të shqyrtimit të alternativave të arsyeshme ndaj aktivitetit të planifikuar; një përshkrim të veprimeve vijuese, duke përfshirë një plan të menaxhimit mjedisor; dhe një përmbledhje joteknike.

3. Pala do të vërë në dispozicion draftraportin e vlerësimit të impaktit mjedisor nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik gjatë procesit të konsultimit publik, për t'i dhënë një mundësi Organit Shkencor dhe Teknik për të shqyrtuar dhe vlerësuar raportin.

4. Organi Shkencor dhe Teknik, sipas rastit dhe në kohën e duhur, mund t'i japë mendime palës për draftraportin e vlerësimit të impaktit mjedisor. Pala do të marrë parasysh çdo mendim të dhënë nga Organi Shkencor dhe Teknik.

5. Palët do të publikojnë raportet e vlerësimeve të impaktit mjedisor, duke përfshirë edhe Aparatin Global të Diversitetit Biologjik. Sekretariati do të sigurojë që të gjitha Palët të njoftohen në kohën e duhur kur raportet publikohen nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik.

6. Raportet përfundimtare të vlerësimit të impaktit mjedisor do të analizohen nga Organi Shkencor dhe Teknik, në bazë të praktikave, procedurave dhe njohurive përkatëse sipas kësaj Marrëveshjeje, me qëllim dhënien e udhëzimeve, duke përfshirë njohjen e praktikave më të mira.

7. Një përzgjedhje e informacionit të publikuar në procesin e monitorimit për të marrë vendime nëse do të kryhet një vlerësim i impaktit mjedisor, në përputhje me nenet 30 dhe 31, do të analizohet dhe shqyrtohet nga Organi Shkencor dhe Teknik, në bazë të praktikave përkatëse, procedurave dhe njohurive sipas kësaj Marrëveshjeje, me qëllim dhënien e udhëzimeve, duke përfshirë njohjen e praktikave më të mira.

Neni 34 **Vendimarrja**

1. Një Palë nën juridiksionin ose kontrollin e së cilës zhvillohet një aktivitet i planifikuar do të jetë përgjegjëse për të vendosur nëse ai mund të vazhdojë.

2. Kur vendoset që aktiviteti i planifikuar të vazhdojë sipas kësaj pjese, do të merret parasysh plotësisht një vlerësim i impaktit mjedisor i kryer në përputhje me këtë pjesë. Një vendim për të autorizuar aktivitetin e planifikuar nën juridiksionin ose kontrollin e një Pale do të merret vetëm kur, duke marrë parasysh masat zbutëse ose menaxhuese, Pala është e bindur se ka bërë të gjitha përpjekjet e arsyeshme për të siguruar që aktiviteti mund të kryhet në përputhje me parandalimin e ndikimeve të mëdha negative në mjedisin detar.

3. Dokumentet e vendimit duhet të përshkruajnë qartë çdo kusht miratimi në lidhje me masat zbutëse dhe kërkesat pasuese. Dokumentet e vendimit do të bëhen publike, duke përfshirë edhe Aparatin Global të Diversitetit Biologjik.

4. Me kërkesë të një Pale, Konferenca e Palëve mund t'i japë këshilla dhe ndihmë asaj Pale kur të përcaktojë nëse një aktivitet i planifikuar nën juridiksionin ose kontrollin e saj mund të vazhdojë.

Neni 35 **Monitorimi i ndikimeve të aktiviteteve të autorizuara**

Palët, duke përdorur informacionin më të mirë shkencor të disponueshëm dhe njohuritë përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, kur ka, do të mbajnë nën mbikëqyrje ndikimet e çdo aktiviteti në zona përtej juridiksionit kombëtar që ato lejojnë ose në të cilat ata angazhohen për të përcaktuar nëse këto aktivitete kanë gjasa të ndotin ose të kenë ndikime negative në mjedisin detar. Në veçanti, secila Palë do të monitorojë impaktet mjedisore dhe çdo ndikim tjetër, si ndikimet ekonomike, sociale, kulturore dhe shëndetin e njeriut, të një aktiviteti të autorizuar nën juridiksionin ose kontrollin e tyre në përputhje me kushtet e përcaktuara në miratimin e aktivitetit.

Neni 36 **Raportimi mbi ndikimet e aktiviteteve të autorizuara**

1. Palët, pavarësisht nëse veprojnë individualisht apo kolektivisht, do të raportojnë periodikisht mbi ndikimet e aktivitetit të autorizuar dhe rezultatet e monitorimit të kërkuara sipas nenit 35.

2. Raportet e monitorimit do të bëhen publike edhe nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik, dhe Organi Shkencor dhe Teknik mund të shqyrtojë dhe vlerësojë raportet e monitorimit.

3. Raportet e monitorimit do të shqyrtohen nga Organi Shkencor dhe Teknik, në bazë të praktikave, procedurave dhe njohurive përkatëse sipas kësaj Marrëveshjeje, me qëllim të zhvillimit të standardeve

për monitorimin e ndikimeve të aktiviteteve të autorizuar, duke përfshirë njohjen e praktikave më të mira.

Neni 37

Rishikimi i aktiviteteve të autorizuar dhe ndikimet e tyre

1. Palët do të sigurojnë se do të analizohen impaktet e aktivitetit të monitoruar dhe të autorizuar në përputhje me nenin 35.

2. Nëse Pala me juridiksion ose kontroll mbi aktivitetin vëren impakt të madh negativ që as nuk ka qenë parashikuar në vlerësimin e impaktit mjedisor, sipas natyrës apo seriozitetit, as ka lindur nga një shkelje e ndonjërit prej kushteve të vendosura në miratimin e aktivitetit, Pala do ta analizojë vendimin e saj që autorizon veprimtarinë, do të njoftojë Konferencën e Palëve, Palët e tjera dhe publikun, duke përfshirë Aparatin Global të Diversitetit Biologjik, dhe:

a) Kërkojnë që masat të propozohen dhe zbatohen për të parandaluar, zbutur dhe/ose menaxhuar ato ndikime ose ndërmarrin ndonjë veprim tjetër të nevojshëm dhe/ose për ta ndaluar aktivitetin, sipas rastit; dhe

b) Vlerësojnë, në kohën e duhur, çdo masë të zbatuar ose veprim të ndërmarrë sipas nënparagrafit (a) më sipër.

3. Në bazë të raporteve të marra sipas nenit 36, Organi Shkencor dhe Teknik mund të njoftojë Palën që ka autorizuar aktivitetin, nëse mendon se aktiviteti mund të ketë ndikime të mëdha negative që ose nuk kanë qenë parashikuar në vlerësimin e impaktit mjedisor ose që rrjedhin nga shkelja e ndonjë kushti mbi miratimin e veprimtarisë së autorizuar dhe, sipas rastit, mund t'i bëjë rekomandime Palës.

4. a) Mbi bazën e informacionit shkencor më të mirë të disponueshëm dhe, njohurive përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, njëra Palë mund t'i ngre shqetësimet e saj me Palën që ka autorizuar veprimtarinë dhe me Organin Shkencor dhe Teknik, se aktiviteti i autorizuar mund të ketë ndikime të mëdha negative që ose nuk kanë qenë parashikuar në vlerësimin e impaktit mjedisor, sipas natyrës ose seriozitetit, ose që lindin nga shkelja e kushteve mbi miratimit e aktivitetit të autorizuar;

b) Pala që autorizoi veprimtarinë do t'i marrë parasysh këto shqetësime;

c) Pas shqyrtimit të shqetësimeve të ngritura nga njëra Palë, Organi Shkencor dhe Teknik do të shqyrtojë dhe mund të vlerësojë çështjen bazuar në informacionin më të mirë shkencor të disponueshëm dhe njohuritë përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, kur ka, dhe mund të njoftojë Palën që ka autorizuar aktivitetin, nëse mendon se një aktivitet i tillë mund të ketë ndikime të mëdha negative që ose nuk kanë qenë parashikuar në vlerësimin e impaktit mjedisor ose që lindin nga ndonjë shkelje e kushteve mbi miratimit e aktivitetit të autorizuar dhe, pasi kësaj Pale i jepet një mundësi për të t'iu përgjigjur shqetësimeve të ngritura dhe duke marrë parasysh një përgjigje sipas rastit, mund t'i bëjë rekomandime palës që ka autorizuar aktivitetin;

d) Ngritja e shqetësimeve, çdo njoftim i lëshuar si dhe çdo rekomandim i bërë nga Organi Shkencor dhe Teknik do të vihen në dispozicion të publikut nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik.

e) Pala që ka autorizuar veprimtarinë do të marrë parasysh çdo njoftim të lëshuar dhe çdo rekomandim të bërë nga Organi Shkencor dhe Teknik.

5. Të gjitha shtetet, në veçanti shtetet bregdetare fqinje dhe çdo shtet tjetër afër aktivitetit, kur ato janë shtetet potencialisht më të prekura, dhe palët e interesuara do të mbahen të informuara nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik dhe mund të konsultohen gjatë proceseve të monitorimit, raportimit dhe analizës në lidhje me ndonjë aktivitet të autorizuar sipas kësaj Marrëveshjeje.

6. Palët do t'i bëjnë publikimet edhe nëpërmjet Aparatit Global të Diversitetit Biologjik:

- a) raportet për shqyrtimin e ndikimeve të veprimtarisë së autorizuar;
- b) dokumentet e vendimit, duke përfshirë një procesverbal të arsyeve të vendimit nga Pala, kur një Palë ka ndryshuar vendimin e saj që autorizon veprimtarinë.

Neni 38

Standardet dhe/ose udhëzimet që do të hartohen nga Organi Shkencor dhe Teknik në lidhje me vlerësimet e impaktit mjedisor

1. Organi Shkencor dhe Teknik do të hartojë standarde ose udhëzime për t'u analizuar dhe miratuar nga Konferenca e Palëve, mbi:

- a) vendimin nëse janë përmbushur ose tejkaluar kufijtë për kryerjen e një monitorimi ose një vlerësimi mbi impaktin mjedisor sipas nenit 30 për aktivitetet e planifikuara sipas elementeve joshteruese të përcaktuara në paragrafin 2 të atij neni;
- b) vlerësimi i ndikimeve kumulative në zona përtej juridiksionit kombëtar dhe se si këto ndikime duhet të merren parasysh në procesin e vlerësimit të impaktit mjedisor;
- c) vlerësimi i impakteve, në zonat brenda juridiksionit kombëtar, i aktiviteteve të planifikuara në zona përtej juridiksionit kombëtar dhe se si këto ndikime duhet të merren parasysh në procesin e vlerësimit të impaktit mjedisor;
- d) procesi i informimit dhe i konsultimit publik sipas nenit 32, si dhe vendimi mbi të ashtuquajturin informacion konfidencial ose privat;
- e) përmbajtja e kërkuar e raporteve të vlerësimit të impaktit mjedisor dhe informacionit të publikuar të përdorur në procesin e monitorimit, në përputhje me nenin 33, duke përfshirë praktikën më të mira;
- f) monitorimi dhe raportimi mbi ndikimet e aktiviteteve të autorizuar, siç përcaktohet në nenet 35 dhe 36, duke përfshirë njohjen e praktikave më të mira;
- g) kryerja e vlerësimeve strategjike mjedisore.

2. Organi shkencor dhe teknik mund të hartojë, gjithashtu, standarde dhe udhëzime për tu analizuar dhe miratuar nga Konferenca e Palëve, duke përfshirë:

- a) një listë emblematike joshteruese e aktiviteteve që kërkojnë ose nuk kërkojnë një vlerësim mbi impaktin mjedisor, si dhe çdo kriter që lidhet me këto aktivitete, të cilat do të përditësohen periodikisht;
- b) kryerja e vlerësimeve mbi impaktin mjedisor nga Palët në këtë Marrëveshje në zonat e njohura që kërkojnë mbrojtje ose vëmendje të veçantë.

3. Çdo standard do të përcaktohet në një aneks të kësaj Marrëveshjeje, në përputhje me nenin 74.

Neni 39

Vlerësimet strategjike mjedisore

1. Palët, individualisht ose në bashkëpunim me Palët e tjera, do të analizojnë kryerjen e vlerësimeve strategjike mjedisore për planet dhe programet në lidhje me aktivitetet nën juridiksionin ose kontrollin e tyre, që do të kryhen në zona përtej juridiksionit kombëtar, në mënyrë që të vlerësohen efektet e mundshme të planeve ose programeve të tilla, si dhe të alternativave, mbi mjedisin detar.

2. Konferenca e Palëve mund të kryejë një vlerësim strategjik mjedisor të një zone ose rajoni për të mbledhur dhe sintetizuar informacionin më të mirë të disponueshëm për zonën ose rajonin, për të vlerësuar ndikimet aktuale dhe të mundshme në të ardhmen dhe për të identifikuar boshllëqet e të dhënave dhe prioritetet e kërkimit.

3. Kur kryhen vlerësime të impaktit mjedisor në përputhje me këtë pjesë, Palët do të marrin parasysh rezultatet e vlerësimeve mjedisore përkatëse strategjike të kryera sipas paragrafëve 1 dhe 2 më sipër, kur janë të disponueshme.

4. Konferenca e Palëve do të hartojë udhëzime për kryerjen e secilit lloj vlerësimi strategjik mjedisor të përshkruar në këtë nen.

PJESA V

RRITJA E KAPACITETEVE DHE TRANSFERIMI I TEKNOLOGJISË DETARE

Neni 40

Objektivat

Objektivat e kësaj pjese janë:

a) Të ndihmojë Palët, veçanërisht Shtetet Palë në zhvillim, në zbatimin e dispozitave të kësaj Marrëveshjeje, për të arritur objektivat e saj;

b) Të mundësojë bashkëpunim dhe pjesëmarrje gjithëpërfshirëse, të barabartë dhe efektive në aktivitetet e ndërmarra sipas kësaj Marrëveshjeje;

c) Të zhvillojë kapacitetet shkencore dhe teknologjike detare, sipas kërtimeve të Palëve, në veçanti të Shteteve Palë në zhvillim, në lidhje me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, duke përfshirë aksesin në teknologjinë detare nga, dhe transferimi i teknologjisë detare te shtetet palë në zhvillim;

d) Të rrisë, të shpërndajë dhe të shkëmbejë njohuritë mbi ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;

e) Më konkretisht, të mbështesë Shtetet Palë në zhvillim, veçanërisht vendet më pak të zhvilluara, vendet në zhvillim pa dalje në det, shtetet gjeografikisht të pafavorizuara, shtetet e vogla ishullore në zhvillim, shtetet bregdetare Afrikane, shtetet e arkipelagut dhe vendet në zhvillim me të ardhura mesatare, përmes ngritjes së kapaciteteve, si dhe zhvillimin dhe transferimin e teknologjisë detare sipas kësaj Marrëveshjeje, në arritjen e objektivave që kanë të bëjnë me:

- i. burimet gjenetike detare, duke përfshirë ndarjen e përfitimeve, siç pasqyrohet në nenin 9;
- ii. masa të tilla si mjetet e menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, siç pasqyrohet në nenin 17;
- iii. vlerësimet e impaktit mjedisor, siç pasqyrohet në nenin 27.

Neni 41

Bashkëpunimi në ngritjen e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare

1. Palët do të bashkëpunojnë, drejtpërdrejt ose nëpërmjet instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, për të ndihmuar Palët, veçanërisht Shtetet Palë në zhvillim, në arritjen e objektivave të kësaj Marrëveshjeje nëpërmjet ngritjes së kapaciteteve, si dhe zhvillimin dhe transferimin e shkencës dhe teknologjisë detare.

2. Me garantimin e ngritjes së kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare sipas kësaj Marrëveshjeje, Palët do të bashkëpunojnë në të gjitha nivelet dhe në të gjitha format, duke përfshirë partnerët dhe të gjithë aktorët përkatës, sipas rastit, si, sektorin privat, shoqërinë civile, dhe vendësit

dhe komunitetet lokale si mbartës të njohurive tradicionale, si dhe nëpërmjet forcimit të bashkëpunimit dhe koordinimit ndërmjet instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore.

3. Në zbatimin e kësaj pjese, Palëve iu duhet të njohin plotësisht kërkesat e veçanta të Shteteve Palë në zhvillim, veçanërisht të vendeve më pak të zhvilluara, vendeve në zhvillim pa dalje në det, shteteve gjeografikisht të pafavorizuara, shteteve të vogla ishullore në zhvillim, shteteve bregdetare afrikane, shteteve të arkipelagut dhe me të ardhura mesatare në zhvillim. Palët do të garantojnë që sigurimi i ngritjes së kapaciteteve dhe transferimi i teknologjisë detare të mos kushtëzohen nga kërkesat e raportimit pa vend.

Neni 42

Modalitetet për ngritjen e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare

1. Palët, brenda mundësive të tyre, do të sigurojnë ngritjen e kapaciteteve për Shtetet Palë në zhvillim dhe do të bashkëpunojnë për të arritur transferimin e teknologjisë detare, veçanërisht për shtetet palë në zhvillim që kanë nevojë dhe e kërkojnë atë, duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara, në përputhje me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje.

2. Palët do të sigurojnë, brenda mundësive të tyre, burime për të mbështetur ngritjen e kapaciteteve të tilla, zhvillimin dhe transferimin e teknologjisë detare, si dhe të lehtësojë aksesin në burime të tjera mbështetëse, duke marrë parasysh politikat, prioritetet, planet dhe programet e tyre kombëtare.

3. Krijimi i kapaciteteve dhe transferimi i teknologjisë detare duhet të jetë një proces i drejtuar nga shteti, transparent, efektiv dhe i vazhdueshëm, i cili është bashkëpunues, ndërmjetësues dhe ndërgjinnor. Ai do të bazohet sipas rastit, dhe nuk do të kopjojë programet ekzistuese dhe do të udhëhiqet nga mësimet e nxjerra, duke përfshirë ato nga ngritja e kapaciteteve dhe transferimi i aktiviteteve të teknologjisë detare, sipas instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore. Për aq sa është e mundur, ai do të marrë parasysh këto aktivitete me synimin për të maksimizuar efikasitetin dhe rezultatet.

4. Ngritja e kapaciteteve dhe transferimi i teknologjisë detare do të bazohet dhe do t'u përgjigjet nevojave dhe prioritetëve të Shteteve Palë në zhvillim, duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara, të pikasura nëpërmjet vlerësimeve të nevojave në baza individuale lokale ose rajonale. Nevoja dhe prioritetet të tilla mund të vetëvlerësohen ose mundësohen nëpërmjet krijimit të kapaciteteve dhe transferimit të komitetit të teknologjisë detare dhe Aparatit Global të Diversitetit Biologjik.

Neni 43

Modalitete shtesë për transferimin e teknologjisë detare

1. Palët ndajnë një vizion afatgjatë për rëndësinë e realizimit të plotë të zhvillimit teknologjik dhe për bashkëpunim gjithëpërfshirës, të barabartë dhe efektiv dhe pjesëmarrje në aktivitetet e ndërmarra sipas kësaj Marrëveshjeje dhe me qëllim arritjen e plotë të objektivave të saj.

2. Transferimi i teknologjisë detare i ndërmarrë sipas kësaj Marrëveshjeje do të bëhet me kushte të drejta dhe më të favorshme, duke përfshirë kushtet koncesionare dhe preferenciale, dhe në përputhje me termat dhe kushtet e rënë dakord reciprokisht, si dhe objektivat e kësaj Marrëveshjeje.

3. Palët do të nxisin dhe inkurajojnë kushtet ekonomike dhe ligjore për transferimin e teknologjisë detare të Shtetit Palë në zhvillim, duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara, të cilat mund të përfshijnë dhënien e stimuljeve për ndërmarrjet dhe institucionet.

4. Transferimi i teknologjisë detare do të marrë parasysh të gjitha të drejtat mbi këto teknologji dhe do të kryhet duke marrë parasysh të gjitha siguritë ligjore, duke përfshirë, ndër të tjera, të drejtat dhe detyrimet e mbartësve, siguruesve dhe përfituesve të teknologjisë detare dhe duke marrë parasysh, veçanërisht interesat dhe nevojat e shteteve në zhvillim për arritjen e objektivave të kësaj Marrëveshjeje.

5. Teknologjia detare e transferuar në përputhje me këtë pjesë do të jetë e përshtatshme, e zbatueshme dhe, për aq sa është e mundur, e besueshme, e përballueshme, bashkëkohore, pa ndotje dhe e disponueshme për të pasur akses Shtetit Palë në zhvillim, duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe më së paku vendeve më pak të zhvilluara.

Neni 44

Mënyrat e ngritjes së kapaciteteve dhe transferimit të teknologjisë detare

1. Në mbështetje të objektivave të përcaktuar në nenin 40, mënyrat e ngritjes së kapaciteteve dhe të transferimit të teknologjisë detare mund të përfshijnë, por nuk kufizohen në, mbështetje për krijimin ose përmirësimin e menaxhimit njerëzor, financiar, shkencor, teknologjik, organizativ, institucional dhe kapaciteteve të tjera burimore të Palëve, si:

a) ndarja dhe përdorimi i të dhënave, informacionit, njohurive dhe rezultateve të hulumtimit përkatës;

b) shpërndarja e informacionit dhe rritjen e ndërgjegjësimit, duke përfshirë respektimin e njohurive përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, në përputhje me aprovimin e vullnetshëm, paraparak dhe të diktuar të këtyre vendësve dhe, sipas rastit, të komuniteteve lokale;

c) zhvillimi dhe forcimi i infrastrukturës përkatëse, duke përfshirë pajisjet dhe kapacitetin e personelit për përdorimin dhe mirëmbajtjen e saj;

d) zhvillimi dhe forcimi i kapaciteteve institucionale dhe kornizave apo mekanizmave rregullatorë kombëtarë;

e) zhvillimi dhe forcimi i kapaciteteve të burimeve njerëzore dhe menaxhimit financiar dhe të ekspertizës teknike nëpërmjet shkëmbimeve, bashkëpunimit kërkimor, mbështetjes teknike, edukimit, trajnimit dhe transferimit të teknologjisë detare;

f) hartimi dhe shpërndarja e manualeve, udhëzimeve dhe standardeve;

g) hartimi i programeve teknike, shkencore, kërkimore dhe atyre të zhvillimit;

h) ngritja dhe forcimi i kapaciteteve dhe mjeteve teknologjike për monitorimin, kontrollin dhe mbikëqyrjen efektive të aktiviteteve brenda objektit të kësaj Marrëveshjeje.

2. Detaje të mëtejshme në lidhje me mënyrat e ngritjes së kapaciteteve dhe të transferimit të teknologjisë detare të diktura në këtë artikull janë shtjelluar në shtojcën II.

3. Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh rekomandimet e komitetit për ngritjen e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare, do të analizojë, vlerësojë dhe zhvillojë më tej në mënyrë periodike, sipas nevojës, dhe do të japë udhëzime mbi listën treguese dhe jo shteruese të mënyrave të ngritjes së kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare të përpunuara në aneksin II, për të pasqyruar progresin dhe inovacionin teknologjik dhe për t'iu përgjigjur dhe për t'iu përshtatur nevojave në zhvillim të shteteve, nënrajoneve dhe rajoneve.

Neni 45

Monitorimi dhe analiza

1. Ngritja e kapaciteteve dhe transferimi i teknologjisë detare i ndërmarrë, në përputhje me dispozitat e kësaj pjese do të monitorohet dhe analizohet periodikisht.

2. Monitorimi dhe analiza e përmendur në paragrafin 1 më sipër do të kryhet nga komiteti i ngritjes së kapaciteteve dhe transferimit të teknologjisë detare nën autoritetin e Konferencës së Palëve dhe do të synojë:

a) Në vlerësimin dhe analizimin e nevojave dhe prioritetëve të Shteteve Palë në zhvillim për sa i përket ngritjes së kapaciteteve dhe transferimit të teknologjisë detare, duke u kushtuar vëmendje të veçantë kërkesave të posaçme të Shteteve Palë në zhvillim dhe rrethanave të caktuara të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara, në përputhje me nenin 42, paragrafi 4;

b) Në analizimin e mbështetjes së kërkuar, të ofruar dhe të organizuar, si dhe të mangësive në përmbushjen e kërkesave të njohura të Shteteve Palë në zhvillim në lidhje me këtë Marrëveshje;

c) Njohja dhe menaxhimi i fondeve sipas mekanizmit financiar të krijuar sipas nenit 52 për të zhvilluar dhe zbatuar ngritjen e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare, përfshirë procesin e vlerësimit të kërkesave;

d) Matjen e performancës sipas treguesve të aprovuar dhe analizimin e hulumtimit sipas rezultateve, duke përfshirë punën, përfundimet, progresin dhe efektivitetin e ngritjes të kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare sipas kësaj Marrëveshjeje, si dhe sukseset dhe sfidat;

e) Përpilimin e rekomandimeve për aktivitetet vijuese, duke përfshirë mënyrën se si ngritja e kapaciteteve dhe transferimi i teknologjisë detare mund të përmirësohet më tej për të lejuar Shtetet Palë në zhvillim, që duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara, të forcojnë zbatimin e Marrëveshjes për të arritur objektivat e saj.

3. Në mbështetje të monitorimit dhe analizës së ngritjes së kapaciteteve dhe transferimit të teknologjisë detare, Palët duhet t'i paraqesin raporte komitetit të ngritjes së kapaciteteve dhe transferimit të teknologjisë detare. Këto raporte duhet të jenë të strukturuar dhe në intervale që do të përcaktohen nga Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh rekomandimet e komitetit të ngritjes së kapaciteteve dhe transferimit të teknologjisë detare. Në paraqitjen e raporteve të tyre, Palët do të marrin parasysh, aty ku duhet, të dhëna nga organet rajonale dhe lokale për ngritjen e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare. Raportet e paraqitura nga Palët, si dhe çdo kontribut nga organet rajonale dhe lokale për ngritjen e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare, duhet të bëhen publike. Konferenca e Palëve do të sigurojë që kërkesat e raportimit duhet të jenë të drejtpërdrejta dhe jo evazive, veçanërisht për Shtetet Palë në zhvillim, duke përfshirë kushtet e kostove dhe afatet kohore.

Neni 46

Ngritja e kapaciteteve dhe transferimi i komitetit të teknologjisë detare

1. Krijimi i komitetit për ngritjen e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare.

2. Komiteti do të përbëhet nga anëtarë që zotërojnë kualifikimet dhe ekspertizën e duhur, për të shërbyer objektivisht në interesin më të mirë të Marrëveshjes, të kandiduar nga palët dhe të zgjedhur nga Konferenca e Palëve, duke marrë parasysh ekuilibrin gjinor dhe shpërndarjen e barabartë gjeografike dhe duke siguruar përfaqësim në komitet nga vendet më pak të zhvilluara, nga shtetet e vogla ishullore në zhvillim dhe nga vendet në zhvillim pa dalje në det. Kushtet e referencës dhe modalitetet për funksionimin e komitetit do të vendosen nga Konferenca e Palëve në mbledhjen e saj të parë.

3. Komiteti do të paraqesë raporte dhe rekomandime që Konferenca e Palëve do t'i shqyrtojë dhe do të ndërmarrë veprime sipas rastit.

PJESA VI ORGANIZIMET INSTITUCIONALE

Neni 47

Konferenca e Palëve

1. Organizimi i Konferencës së Palëve.

2. Takimi i parë i Konferencës së Palëve do të thirret nga Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara jo më vonë se një vit pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje. Më pas, takimet e zakonshme të Konferencës së Palëve do të mbahen në intervale të rregullta që do të përcaktohen nga Konferenca e Palëve. Takimet e jashtëzakonshme të Konferencës së Palëve mund të mbahen edhe herë të tjera, në përputhje me rregullat e procedurës.

3. Konferenca e Palëve do të mbledhet zakonisht në selinë e sekretariatit ose në selinë e Kombeve të Bashkuara.

4. Konferenca e Palëve do të miratojë me konsensus, në mbledhjen e saj të parë, rregullat e procedurës për veten dhe organet e saj ndihmëse, rregullat financiare që rregullojnë financimin e saj, atë qeveritar dhe çdo organ ndihmës, dhe më pas, rregullat e procedurës dhe rregullat financiare për çdo organ tjetër ndihmës që mund të krijohet. Deri në momentin që rregullat e procedurës të jenë miratuar, rregullat e procedurës të konferencës ndërqeveritare duhet të zbatohen nëpërmjet një instrumenti ndërkombëtar ligjor të detyrueshëm sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara për Legjislacionin Detar për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksioni kombëtar.

5. Konferenca e Palëve do të bëjë çdo përpjekje për të miratuar vendime dhe rekomandime me konsensus. Me përjashtim të rasteve kur parashikohet ndryshe në këtë Marrëveshje, nëse të gjitha përpjekjet për të arritur konsensusin janë shteruar, vendimet dhe rekomandimet e Konferencës së Palëve për çështjet thelbësore do të miratohen nga një shumicë votuese dhe e pranishme prej dy të tretave të Palëve, dhe vendimet mbi çështjet e procedurës do të miratohen nga shumica votuese dhe e pranishme e Palëve.

6. Konferenca e Palëve do të analizojë dhe vlerësojë implementimin e kësaj Marrëveshjeje dhe, për këtë qëllim, do të:

- a) miratojë vendime dhe rekomandime në lidhje me zbatimin e kësaj Marrëveshjeje;
- b) analizojë dhe mundësojë shkëmbimin e informacionit ndërmjet Palëve në lidhje me zbatimin e kësaj Marrëveshjeje;
- c) të inkurajojë, duke ngritur procese të përshtatshme, bashkëpunimi dhe koordinimi nëpërmjet instrumenteve dhe kornizave ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, me synimin për të nxitur koherencën midis përpjekjeve për ruajtjen dhe përdorimin e komponentëve të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;
- d) të krijojë organe të tilla ndihmëse që konsiderohen të nevojshme për të mbështetur zbatimin e kësaj Marrëveshjeje;
- e) të miratojë një buxhet me tre të katërtat e shumicës së Palëve votuese dhe të pranishme nëse të gjitha përpjekjet për të arritur konsensusin janë shteruar, deri në atë pikë dhe për një periudhë të tillë financiare si të vendoset;

f) të ndërmarrë funksion të tjera të njohura në këtë Marrëveshje ose ashtu siç mund të kërkohej për zbatimin e saj.

7. Konferenca e Palëve mund të vendosë që t'i kërkojë Gjykatës Ndërkombëtare të Legjislacionit Detar të japë një opinion këshillues për një çështje juridike mbi përputhshmërinë me këtë Marrëveshje të një propozimi përpara Konferencës së Palëve për çdo çështje brenda kompetencës së saj. Kërkesa për një opinion këshillues nuk do të kërkohej për një çështje brenda kompetencave të organeve të tjera globale, rajonale, lokale ose krahinore, apo për një çështje që përfshin domosdoshmërisht shqyrtimin korrespondues të ndonjë mosmarrëveshjeje në lidhje me sovranitetin ose të drejta të tjera mbi territorin juridiksional ose juridiksional të kufizuar ose një pretendim ndaj tij, apo statusin juridik të një zone brenda juridiksionit kombëtar. Kërkesa duhet të tregojë shqyrtimin e çështjes juridike për të cilën kërkohej mendim këshillues. Konferenca e Palëve mund të kërkojë që një opinion i tillë të jepet urgjentisht.

8. Konferenca e Palëve, brenda pesë vjetëve nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje dhe më pas, në intervalet që do të përcaktohen prej saj, do të vlerësojë dhe analizojë përshtatshmërinë dhe efektivitetin e dispozitave të kësaj Marrëveshjeje dhe, nëse është e nevojshme, do të propozojë mjete për të kontribuar në zbatimin e këtyre dispozitave për të orientuar më mirë ruajtjen dhe përdorimin e diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar.

Neni 48

Transparenca

1. Konferenca e Palëve do të nxisë transparencën në proceset vendimmarrëse dhe aktivitetet e tjera të kryera sipas kësaj Marrëveshjeje.

2. Të gjitha mbledhjet e Konferencës së Palëve dhe organeve të saj ndihmëse do të jenë të hapura për vëzhguesit që marrin pjesë në përputhje me rregullat e procedurës, përveç rasteve kur vendoset ndryshe nga Konferenca e Palëve. Konferenca e Palëve do të publikojë dhe do të mbajë një arkiv të vendimeve të saj.

3. Konferenca e Palëve do të inkurajojë transparencë në zbatimin e kësaj Marrëveshjeje, nëpërmjet publikimit të informacionit dhe mundësisë së pjesëmarrjes dhe konsultimit me organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, vendësit dhe komunitetet lokale me njohuritë përkatëse tradicionale, organizmi shkencor, shoqëria civile dhe palët e tjera të interesuara, sipas rastit dhe në përputhje me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje.

4. Përfaqësuesit e shteteve, që nuk janë palë në këtë Marrëveshje, organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, vendësit dhe komunitetet lokale me njohuritë përkatëse tradicionale, organizmi shkencor, shoqëria civile dhe aktorë të tjerë përkatës me interes në çështjet që kanë të bëjnë me Konferencën e Palëve mund të kërkojnë të marrin pjesë si vëzhgues në mbledhjet e Konferencës së Palëve dhe të organeve të saj ndihmëse. Rregullat e procedurës së Konferencës së Palëve do të parashikojnë modalitete për një pjesëmarrje të tillë dhe nuk duhet të jenë tepër kufizuese në këtë drejtim. Rregullorja e procedurës do të parashikojë, gjithashtu, që përfaqësues të tillë të kenë akses në kohë në të gjithë informacionin përkatës.

Neni 49

Organi Shkencor dhe Teknik

1. Krijimi i Organit Shkencor dhe Teknik.

2. Organi Shkencor dhe Teknik do të përbëhet nga anëtarë që janë në cilësinë e ekspertit dhe në interesin më të mirë të Marrëveshjes, të kandiduar nga Palët dhe të zgjedhur nga Konferenca e Palëve, me kualifikimet e duhura, duke marrë parasysh nevojën për ekspertizë multidisiplinore, duke përfshirë ekspertizën përkatëse shkencore dhe teknike, si dhe ekspertizën në njohuritë përkatëse tradicionale të autoktonëve dhe komuniteteve lokale, ekuilibrin gjinor dhe përfaqësimin ideal gjeografik. Kushtet e referencës dhe modalitetet për funksionimin e Organit Shkencor dhe Teknik, duke përfshirë procesin e përzgjedhjes së tij dhe kushtet mandatuese të anëtarëve, do të përcaktohen nga Konferenca e Palëve në mbledhjen e saj të parë.

3. Organi Shkencor dhe Teknik mund të bazohet në këshillat e duhura që burojnë nga instrumentet dhe kornizat ligjore përkatëse dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, si dhe nga shkencëtarë dhe ekspertë të tjerë, sipas nevojës.

4. Nën autoritetin dhe drejtimin e Konferencës së Palëve dhe duke marrë parasysh ekspertizën multidisiplinore të përmendur në paragrafin 2 më sipër, Organi Shkencor dhe Teknik do t'i japë këshilla shkencore dhe teknike Konferencës së Palëve, do të kryejë funksionet që i janë caktuar sipas kësaj Marrëveshjeje dhe funksione të tjera që mund të përcaktohen nga Konferenca e Palëve dhe i paraqesin raporte Konferencës së Palëve për punën e saj.

Neni 50 Sekretariati

1. Ngritja e sekretariatit. Konferenca e Palëve, në mbledhjen e saj të parë, do të marrë masa për funksionimin e sekretariatit, duke përfshirë vendosjen për selinë e tij.

2. Derisa sekretariati të fillojë funksionet e tij, Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara, nëpërmjet Divizionit për Çështjet Oqeanike dhe Legjislacionit Detar të Zyrës së Çështjeve Juridike të Sekretariatit të Kombeve të Bashkuara, do të kryejë funksionet e sekretariatit sipas këtij Marrëveshjeje.

3. Sekretariati dhe shteti pritës mund të lidhin një marrëveshje selie. Sekretariati do të gëzojë aftësi juridike në territorin e shtetit organizator dhe do të ketë të tilla privilegje dhe imunitete nga shteti organizator që janë të nevojshme për ushtrimin e funksioneve të tij.

4. Sekretariati duhet:

a) të sigurojë mbështetje administrative dhe logjistike për Konferencën e Palëve dhe organet e saj ndihmëse për qëllimet e zbatimit të kësaj Marrëveshjeje;

b) të organizojë dhe mundësojë takimet e Konferencës së Palëve dhe të çdo organi tjetër që mund të krijohet sipas kësaj Marrëveshjeje ose nga Konferenca e Palëve;

c) të qarkullojë informacionin në lidhje me zbatimin e kësaj Marrëveshjeje në kohën e duhur, duke përfshirë marrjen e vendimeve nga Konferenca e Palëve në dispozicion të publikut dhe transmetimin e tyre të gjitha Palët, si dhe instrumenteve dhe kornizave përkatëse ligjore dhe organeve përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore.

d) të mundësojë bashkëpunimin dhe koordinimin, sipas rastit, me sekretariatet e organeve të tjera përkatëse ndërkombëtare dhe, në veçanti, të hyjë në marrëveshje administrative dhe kontraktuale që mund të kërkohen për këtë qëllim dhe për kryerjen efektive të funksioneve të tij, pjesë e miratimit nga Konferenca e Palëve;

e) të përgatit raporte mbi ekzekutimin e funksioneve të saj sipas kësaj Marrëveshjeje dhe ia dorëzon ato Konferencës së Palëve;

f) të ofrojë ndihmë për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje dhe të kryejë funksione të tjera që mund të përcaktohen nga Konferenca e Palëve ose që i ngarkohen asaj sipas kësaj Marrëveshjeje.

Aparati Global i Diversitetit Biologjik

1. Krijimi i Aparatit Global të Diversitetit Biologjik.

2. Aparati Global i Diversitetit Biologjik duhet të ketë para së gjithash një platformë me akses publik. Modalitetet specifike për funksionimin e Aparatit Global të Diversitetit Biologjik do të përcaktohen nga Konferenca e Palëve.

3. Aparati Global i Diversitetit Biologjik duhet të:

a) Shërbejë si një platformë kompakte që Palët të kenë akses, të ofrojnë dhe të japin informacion në lidhje me aktivitetet që zhvillohen në përputhje me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje, duke përfshirë informacionin në lidhje me:

i. burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar, siç përcaktohet në pjesën II të kësaj Marrëveshjeje;

ii. krijimin dhe implementimin e mjeteve të menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare;

iii. vlerësimet e impaktit mjedisor;

iv. kërkesat për ndërtimin e kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare dhe mundësitë në lidhje me to, duke përfshirë bashkëpunimin kërkimor dhe mundësitë e trajnimit, informacionin mbi burimet dhe disponueshmërinë e informacionit teknologjik dhe të të dhënave për transferimin e teknologjisë detare, mundësitë për akses në teknologjinë detare dhe përfitim të fondeve;

b) Mundësojë përputhjen e nevojave për ngritjen e kapaciteteve me mbështetjen e disponueshme dhe me kontributorët për transferimin e teknologjisë detare, duke përfshirë entet qeveritare, joqeveritare ose private të interesuara për të marrë pjesë si donatorë në transferimin e teknologjisë detare, dhe të mundësojnë aksesin për njohuritë dhe ekspertizën përkatëse;

c) Të hyjë në marrëdhënie me aparatet përkatëse globale, rajonale, lokale, kombëtare dhe krahinore të diversitetit biologjik dhe biodepozitorë të tjerë, depozitorë dhe baza të të dhënave, duke përfshirë ato që kanë të bëjnë me njohuritë përkatëse tradicionale të vendësve dhe komuniteteve lokale, dhe të promovohet, kur të jetë e mundur, lidhjet me platforma publike joqeveritare dhe private për shkëmbim informacioni;

d) Të ngrejë institucione diversiteti biologjik global, rajonal dhe lokal, kur të jetë e mundur, kur të krijohen aparate rajonale dhe lokale sipas aparatit global;

e) Të nxisë transparencën e zgjeruar, duke përfshirë mundësinë e ndarjes së të dhënave mjedisore fillestare dhe informacionin në lidhje me ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar ndërmjet Palëve dhe Palëve të tjera përkatëse;

f) Të mundësojë bashkëpunimin ndërkombëtar, duke përfshirë bashkëpunimin shkencor dhe teknik;

g) Të kryejë funksione të tjera që mund të përcaktohen nga Konferenca e Palëve ose që i janë caktuar asaj sipas kësaj Marrëveshjeje.

4. Aparati Global i Diversitetit Biologjik do të menaxhohet nga sekretariati, pa paragjykuar bashkëpunimin e mundshëm me instrumentet dhe kornizat e tjera ligjore përkatëse dhe organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, siç përcaktohet nga Konferenca e Palëve, duke përfshirë Komisionin Ndërqeveritar Oqeanografik të Organizatës Kulturore, Arsimore dhe Shkencore të Kombeve të Bashkuara, Autoritetin Ndërkombëtar të Shtratit Detar, Organizatën Ndërkombëtare Detare dhe Organizatën e Kombeve të Bashkuara të Ushqimit dhe Bujqësisë.

5. Në menaxhimin e Aparati Global të Diversitetit Biologjik, do t'u njihen plotësisht kërkesat e veçanta të Shteteve Palë në zhvillim, si dhe kushtet e veçanta të shteteve të vogla ishullore Palë në zhvillim, dhe akses i tyre në aparat do të mundohet që ato shtete ta përdorin atë pa pengesa të panevojshme apo barrë administrative. Informacioni do të përfshihet mbi aktivitetet për të nxitur

shkëmbimin e informacionit, rritjen e ndërgjegjësimit dhe shpërndarjen në ato shtete, si dhe të ofrojë programe specifike për ato shtete.

6. Konfidencialiteti i informacionit të dhënë sipas kësaj Marrëveshjeje dhe të drejtat për të do të respektohen. Asgjë sipas kësaj Marrëveshjeje nuk do të interpretohet sikur kërkohet ndarja e informacionit që mbrohet nga mospublikimi sipas ligjit të brendshëm të një Pale ose ligjeve të tjera të zbatueshme.

PJESA VII BURIMET FINANCIARE DHE MEKANIZMI

Neni 52 **Financimi**

1. Çdo Palë do të sigurojë, brenda mundësive të saj, burime në lidhje me ato aktivitete që synojnë të arrijnë objektivat e kësaj Marrëveshjeje, duke marrë parasysh politikat, prioritetet, planet dhe programet e saj kombëtare.

2. Institucionet e krijuara sipas kësaj Marrëveshjeje do të financohen nëpërmjet kontributeve të vlerësuara të Palëve.

3. Me këtë Marrëveshje krijohet një mekanizëm për sigurimin e burimeve të tjera, shtesë financiare, të mjaftueshme, të aksesueshme, dhe të parashikueshme sipas kësaj Marrëveshjeje. Mekanizmi do të ndihmojë Shtetet Palë në zhvillim në zbatimin e kësaj Marrëveshjeje, duke përfshirë financimin në mbështetje të ngritjes së kapaciteteve dhe transferimit të teknologjisë detare, dhe do të kryejë funksione të tjera, siç përcaktohet në këtë nen për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar.

4. Mekanizmi duhet të përfshijë:

a) Një fond vullnetar sigurie krijuar nga Konferenca e Palëve për të lehtësuar pjesëmarrjen e përfaqësuesve të Shteteve Palë në zhvillim, veçanërisht të vendeve më pak të zhvilluara, vendeve në zhvillim pa dalje në det dhe shteteve të vogla ishullore në zhvillim, në mbledhjet e organeve të krijuara sipas kësaj Marrëveshjeje;

b) Një fond i veçantë që do të financohet nga burimet e mëposhtme:

i. kontributet vjetore në përputhje me nenin 14, paragrafi 6.

ii. pagesat në përputhje me nenin 14, paragrafi 7.

iii. kontribute shtesë nga Palët dhe subjektet private që dëshirojnë të ofrojnë burime financiare për të mbështetur ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;

c) Fondi i mirëbesimit i Institucionit Global i Mjedisit. Fondi Global për Sigurinë e Diversitetit Biologjik

5. Konferenca e Palëve mund të shqyrtojë mundësinë e krijimit të fondeve shtesë, si pjesë e mekanizmit financiar, për të mbështetur ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, për të financuar rehabilitimin dhe restaurimin ekologjik të diversitetit biologjik detar të zonave jashtë juridiksionit kombëtar.

6. Fondi i Posaçëm dhe Fondi Global për Sigurinë e Diversitetit Biologjik do të përdoren për të:

a) financuar projektet për ngritjen e kapaciteteve sipas kësaj Marrëveshjeje, duke përfshirë projekte ideale për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar, aktivitete dhe programe, përfshirë trajnimin në lidhje me transferimin e teknologjisë detare;

b) ndihmuar Shtetet Palë në zhvillim në zbatimin e kësaj Marrëveshjeje;

c) mbështetur programet e ruajtjes dhe përdorimin e qëndrueshëm nga vendësit dhe komunitetet lokale si mbartës të njohurive tradicionale;

d) mbështesë konsultimet publike në nivel kombëtar, lokal dhe rajonal;

e) financojë ndërmarrjen e çdo aktiviteti tjetër siç vendoset nga Konferenca e Palëve.

7. Mekanizmi financiar duhet të përpiket të sigurojë shmangien e falsitetit dhe të nxisë bashkëpunimin dhe koherencën për përdorimin e fondeve brenda mekanizmit.

8. Burimet financiare të organizuara në mbështetje të zbatimit të kësaj Marrëveshjeje mund të përfshijnë financime të ofruara nga burime publike dhe private, kombëtare dhe ndërkombëtare, duke përfshirë, por pa u kufizuar në, kontributet nga shtetet, institucionet financiare ndërkombëtare, mekanizmat ekzistues të financimit sipas instrumenteve globale dhe rajonale, agjencitë donatore, organizatat ndërqeveritare, organizatat joqeveritare dhe personat fizikë e juridikë, si dhe nëpërmjet partneriteteve publiko-private.

9. Për qëllimet e kësaj Marrëveshjeje, mekanizmi do të funksionojë nën autoritetin, sipas rastit, dhe udhëzimet e Konferencës së Palëve dhe do të jetë përgjegjës ndaj saj. Konferenca e Palëve do të ofrojë udhëzime mbi strategjitë e përgjithshme, politikat, prioritetet e programit dhe të drejtën e aksesit për përdorimin e burimeve financiare.

10. Konferenca e Palëve dhe Fondi Global për Sigurinë e Diversitetit Biologjik do të bien dakord mbi marrëveshjet për t'i sjellë në fuqi nenet e mësipërme në takimin e parë të Konferencës së Palëve.

11. Duke ditur rëndësinë e ruajtjes dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar në zonave përtej juridiksionit kombëtar, Konferenca e Palëve do të përcaktojë një objektiv fillestar për organizimin e burimeve deri në vitin 2030 për fond të posaçëm nga të gjitha burimet, duke marrë parasysh, ndër të tjera, modalitetet institucionale të fondit të posaçëm dhe informacionin e dhënë nëpërmjet ngritjes së kapaciteteve dhe transferimin e komitetit të teknologjisë detare.

12. E drejta për akses në financim sipas kësaj Marrëveshjeje do të jetë e hapur për Shtetet Palë në zhvillim në bazë të nevojës. Financimi në kuadrin e fondit të posaçëm do të shpërndahet sipas kriterëve të ndarjes së barabartë, duke marrë parasysh nevojat për ndihmë të Palëve me kërkesa të veçanta, veçanërisht vendet më pak të zhvilluara, vendet në zhvillim pa dalje në det, shtetet gjeografikisht të pafavorizuara, shtetet e vogla ishullore në zhvillim dhe shtetet Afrikane bregdetare, shtetet e arkipelagut dhe vendet në zhvillim me të ardhura mesatare, dhe duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara. Fondi i posaçëm do të synojë të sigurojë akses koherent në financim nëpërmjet procedurave të thjeshtuara të aplikimit, miratimit dhe gatishmërisë së shtuar për mbështetje për këto shtete palë në zhvillim.

13. Në dritën e faktorëve të kufizuar, Palët do të inkurajojnë organizatat ndërkombëtare që të bëjnë kujdes të veçantë dhe të marrin në konsideratë nevojat specifike dhe kërkesat e veçanta të Shteteve Palë në zhvillim, veçanërisht vendeve më pak të zhvilluara, vendeve në zhvillim pa dalje në det dhe shteteve të vogla ishullore në zhvillim, dhe duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të shteteve të vogla ishullore në zhvillim dhe të vendeve më pak të zhvilluara, në administrimin e duhur të fondeve dhe asistencës teknike dhe përdorimin e shërbimeve të tyre profesionale për qëllime të ruajtjes dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar.

14. Konferenca e Palëve do të krijojë një komitet financiar për burimet financiare. Ai do të përbëhet nga anëtarë që zotërojnë kualifikimet dhe ekspertizën e duhur, duke marrë parasysh balancën gjinore dhe shpërndarjen e barabartë gjeografike. Kushtet e referencës dhe modalitetet për funksionimin e komitetit do të vendosen nga Konferenca e Palëve. Komiteti do të raportojë periodikisht dhe do të bëjë rekomandime për identifikimin dhe organizimin e fondeve sipas mekanizmit. Ai, gjithashtu, do të mbledhë informacione dhe do të raportojë për financimin sipas mekanizmave dhe instrumenteve të tjerë që kontribuojnë drejtpërdrejt ose tërthorazi në arritjen e objektivave të kësaj Marrëveshjeje. Përveç të tjerave të parashikuara në këtë nen, komisioni duhet të ketë parasysh:

- a) vlerësimin e nevojave të Palëve, veçanërisht të Shteteve Palë në zhvillim;
- b) disponueshmëria dhe shpërndarja në kohë e fondeve;
- c) transparenca e proceseve të vendimmarrjes dhe menaxhimit në lidhje me mbledhjen dhe administrimin e fondeve;

d) përgjegjësia e Shteteve përfituese Palë në zhvillim lidhur me përdorimin e aprovuar të fondeve.

15. Konferenca e Palëve do të shqyrtojë raportet dhe rekomandimet e komitetit të financave dhe do të ndërmarrë veprimet e duhura.

16. Konferenca e Palëve, përveç kësaj, duhet të bëjë një analizë periodike të mekanizmit financiar për të vlerësuar përshtatshmërinë, efektivitetin dhe aksesin e burimeve financiare, duke përfshirë sigurimin e ngritjes së kapaciteteve dhe transferimin e teknologjisë detare, në veçanti për shtetet palë në zhvillim.

PJESA VIII ZBATIMI DHE PAJTUESHMËRIA

Neni 53

Zbatimi

Palët do të zbatojnë politikat e nevojshme legislative, administrative, sipas rastit, për të siguruar zbatimin e kësaj Marrëveshjeje.

Neni 54

Monitorimi i zbatimit

Çdo Palë do të monitorojë zbatimin e detyrimeve të saj sipas kësaj Marrëveshjeje dhe, me një planifikim dhe në intervale që do të përcaktohen nga Konferenca e Palëve, do t'i raportojë Konferencës për masat që ka marrë për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje.

Neni 55

Komiteti i Zbatimit dhe Pajtueshmërisë

1. Me këtë krijohet një Komitet i Zbatimit dhe Pajtueshmërisë për të mundësuar dhe analizuar zbatimin dhe stimulimin e pajtueshmërisë me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje. Komiteti i Zbatimit dhe Pajtueshmërisë do të jetë produktiv në natyrë dhe të funksionojë në një mënyrë transparente, bashkëpunues dhe tolerant.

2. Komiteti i Zbatimit dhe Pajtueshmërisë do të përbëhet nga anëtarë që zotërojnë kualifikimet dhe përvojën e duhur të kandiduar nga Palët dhe të zgjedhur nga Konferenca e Palëve, duke i kushtuar vëmendjen e duhur ekuilibrit gjinor dhe përfaqësimit të drejtë gjeografik.

3. Komiteti i Zbatimit dhe Pajtueshmërisë do të funksionojë sipas modaliteteve dhe rregullave të procedurës të miratuara nga Konferenca e Palëve në mbledhjen e saj të parë. Komiteti i Zbatimit dhe Pajtueshmërisë do të shqyrtojë çështjet e zbatimit dhe të pajtueshmërisë në nivele individuale dhe sistematike, ndër të tjera, do të raportojë periodikisht dhe do të bëjë rekomandime, sipas rastit, duke pasur parasysh rrethanat përkatëse kombëtare, për Konferencën e Palëve.

4. Gjatë punës së tij, Komiteti i Zbatimit dhe Pajtueshmërisë mund të bazohet në informacionin e duhur nga organet e krijuara sipas kësaj Marrëveshjeje, si dhe nga instrumentet dhe kornizat përkatëse ligjore dhe nga organet përkatëse globale, rajonale, lokale dhe krahinore, sipas nevojës.

PJESA IX
ZGJIDHJA E MOSMARRËVESHJEVE

Neni 56

Parandalimi i mosmarrëveshjeve

Palët do të bashkëpunojnë për të parandaluar mosmarrëveshjet.

Neni 57

Detyrimi për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve me forma paqësore

Palët kanë detyrimin të zgjidhin mosmarrëveshjet e tyre në lidhje me interpretimin ose zbatimin e kësaj Marrëveshjeje me negocim, hetim, ndërmjetësim, në qetësi, paanshmëri, zgjidhje juridike, duke iu drejtuar agjencive ose marrëveshjeve rajonale, ose mjeteve të tjera paqësore sipas zgjedhjes së tyre.

Neni 58

Zgjidhja e mosmarrëveshjeve me çdo mjet paqësor të zgjedhur nga Palët

Asgjë në këtë pjesë nuk cenon të drejtën e ndonjë Pale në këtë Marrëveshje për të rënë dakord në çdo kohë për të zgjidhur një mosmarrëveshje midis tyre në lidhje me interpretimin ose zbatimin e kësaj Marrëveshjeje me çdo formë paqësore të zgjedhjes së tyre.

Neni 59

Mosmarrëveshjet e natyrës teknike

Kur një mosmarrëveshje ka të bëjë me një çështje të një natyre teknike, Palët e interesuara mund t'ia referojnë mosmarrëveshjen një paneli të posaçëm ekspertësh të ngritur prej tyre. Paneli do të bisedojë me Palët në fjalë dhe do të përpiqet ta zgjidhë mosmarrëveshjen në mënyrë të shpejtë pa iu drejtuar procedurave detyruese për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve sipas nenit 60 të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 60

Procedurat për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve

1. Mosmarrëveshjet në lidhje me interpretimin ose zbatimin e kësaj Marrëveshjeje do të zgjidhen në përputhje me dispozitat për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të parashikuara në pjesën XV të Konventës.

2. Dispozitat e pjesës XV të, dhe shtojcave V, VI, VII dhe VIII të Konventës do të konsiderohen të përsëritura për qëllimin e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve që përfshijnë një Palë në këtë Marrëveshje por që nuk është Palë në Konventë.

3. Çdo procedurë e pranuar nga një Palë e kësaj Marrëveshjeje që është gjithashtu Palë e Konventës në përputhje me nenin 287 të Konventës do të zbatohet për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve sipas kësaj pjese, përveç rastit kur ajo Palë, kur nënshkruan, ratifikon, miraton, pranon ose aderohet në këtë Marrëveshje, ose në çdo kohë më pas, ka pranuar një procedurë tjetër në përputhje me nenin 287 të Konventës për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve sipas kësaj pjese.

4. Çdo deklaratë e bërë nga një Palë në këtë Marrëveshje që është, gjithashtu, palë e Konventës në përputhje me nenin 298 të Konventës do të zbatohet për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve sipas kësaj

pjese, përveç rastit kur ajo Palë, kur nënshkruan, ratifikon, miraton, pranon ose aderon në këtë Marrëveshje, ose në çdo kohë më pas, ka bërë një deklaratë të ndryshme në përputhje me nenin 298 të Konventës për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve sipas kësaj pjese.

5. Në bazë të paragrafit 2 më sipër, një Palë e kësaj Marrëveshjeje që nuk është Palë e Konventës, kur nënshkruan, ratifikon, miraton, pranon ose aderon në këtë Marrëveshje, ose në çdo kohë më pas, do të jetë e lirë të zgjedhë, me anë të një deklarate me shkrim, dorëzuar depozitarët, një ose më shumë nga mjetet e mëposhtme për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve në lidhje me interpretimin ose zbatimin e kësaj Marrëveshjeje:

- a) Gjykata Ndërkombëtare e Legjislacionit Detar;
- b) Gjykata Ndërkombëtare e Drejtësisë;
- c) Shtojca VII e tribunalit të arbitrazhit;
- d) Një gjykatë arbitrazhi e posaçme e shtojcës VIII për një ose më shumë nga kategoritë e mosmarrëveshjeve të specifikuara në Shtojcën në fjalë.

6. “Një Palë në këtë Marrëveshje që nuk është Palë në Konventë dhe që nuk ka bërë ndonjë deklaratë, do të konsiderohet sikur e ka pranuar alternativë e paragrafit 5 (c) më sipër. Nëse Palët në një mosmarrëveshje e kanë pranuar të njëjtën procedurë për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, ajo mund të paraqitet vetëm në atë procedurë, përveç rastit kur palët vendosin ndryshe. Nëse palët në një mosmarrëveshje nuk e kanë pranuar të njëjtën procedurë për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, ajo mund të paraqitet vetëm në arbitrazh sipas shtojcës VII të Konventës, përveç rastit kur Palët vendosin ndryshe. Neni 287, paragrafët 6 deri në 8, të Konventës do të zbatohen për deklaratat e bëra sipas paragrafit 5 më sipër.”

7. Një Palë e kësaj Marrëveshjeje që nuk është palë e Konventës, kur të nënshkruajë, ratifikojë, miratojë, pranojë ose aderojë në këtë Marrëveshje, ose në çdo kohë më pas, pa cenuar detyrimet që rrjedhin nga kjo pjesë, mund të deklarojë me shkrim se nuk pranon një ose më shumë nga procedurat e parashikuara në pjesën XV, seksioni 2, i Konventës në lidhje me një ose më shumë nga kategoritë e mosmarrëveshjeve të përcaktuara në nenin 298 të Konventës për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve sipas kësaj pjese. Neni 298 i Konventës do të zbatohet për një deklaratë të tillë.

8. Dispozitat e këtij neni nuk do të pengojnë procedurat për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve për të cilat Palët kanë rënë dakord si pjesëmarrëse në një instrument ose kuadër ligjor përkatës, ose si anëtarë të një organi përkatës global, rajonal, lokal ose krahinor në lidhje me interpretimin ose zbatimin e instrumenteve dhe kornizave të tilla.

9. Asgjë në këtë Marrëveshje nuk do të interpretohet si dhënie e juridiksionit një gjykate ose tribunal mbi ndonjë mosmarrëveshje që ka të bëjë ose përfshin domosdoshmërisht shqyrtimin e njëkohshëm të statusit juridik të një zone brenda juridiksionit kombëtar, as mbi ndonjë mosmarrëveshje në lidhje me sovranitetin ose të drejta të tjera mbi territorin kontinental ose ishullor ose një pretendim ndaj tij nga një Palë e kësaj Marrëveshjeje, me kusht që asgjë në këtë paragraf nuk do të interpretohet si kufizim i juridiksionit të një gjykate ose tribunali, sipas pjesës XV, seksioni 2, i Konventës.

10. Për të shmangur dyshimin, asgjë në këtë Marrëveshje nuk do të mbështetet si bazë për të pohuar ose mohuar ndonjë pretendim për sovranitet, të drejta absolute ose juridiksion mbi tokën ose zonat detare, përfshirë çdo mosmarrëveshje në lidhje me to.

Në pritje të zgjidhjes së një mosmarrëveshjeje në përputhje me këtë pjesë, palët në mosmarrëveshje do të bëjnë çdo përpjekje për të hyrë në marrëveshje të përkohshme racionale.

PJESA X PALËT JOPËRFSHIRËSE NË KËTË MARRËVESHJE

Neni 62 **Palët jopërfshirëse në këtë Marrëveshje**

Palët do të inkurajojnë palët jo përfshirëse në këtë Marrëveshje që të bëhen palë në të dhe të miratojnë ligje dhe rregulla në përputhje me dispozitat e saj.

PJESA XI MIRËBESIMI DHE SHKELJA E TË DREJTAVE

Neni 63 **Mirëbesimi dhe shkelja e të drejtave**

Palët do të përmbushin me mirëbesim detyrimet e pranuar në bazë të kësaj Marrëveshjeje dhe do të ushtrojnë të drejtat e njohura në të në një mënyrë që nuk do të përbënte abuzim të së drejtës.

PJESA XII DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

Neni 64 **E drejta për të votuar**

1. Secila Palë e kësaj Marrëveshjeje do të ketë një votë, me përjashtim të rasteve të parashikuara në paragrafin 2 më poshtë.

2. Një organizatë rajonale e integritit ekonomik Palë në këtë Marrëveshje, për çështjet brenda kompetencës së saj, do të ushtrojë të drejtën e saj për të votuar me një numër votash të barabartë me numrin e shteteve të saj anëtare që janë Palë në këtë Marrëveshje. Një organizatë e tillë nuk do të ushtrojë të drejtën e saj për të votuar nëse ndonjë nga shtetet e saj anëtare ushtron të drejtën e votës dhe anasjelltas.

Neni 65 **Nënshkrimi**

Kjo Marrëveshje do të jetë e hapur për nënshkrim nga të gjitha shtetet dhe organizatat rajonale të integritit ekonomik nga 20 shtatori 2023 dhe do të qëndrojë e hapur për nënshkrim në selinë e Kombeve të Bashkuara në Nju-Jork deri më 20 shtator 2025.

Neni 66 **Ratifikimi, miratimi, pranimi dhe anëtarësimi**

Kjo Marrëveshje do t'i nënshtrohet ratifikimit, miratimit ose pranimi nga shtetet dhe organizatat rajonale të integritit ekonomik. Ajo do të jetë e hapur për aderim nga shtetet dhe organizatat rajonale

të integritit ekonomik që nga dita pas datës në të cilën Marrëveshja mbyllet për nënshkrim. Instrumentet e ratifikimit, miratimit, pranimit dhe aderimit do të depozitohen pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara.

Neni 67

Ndarja e kompetencave të organizatave rajonale të integritit ekonomik dhe shteteve të tyre anëtare në lidhje me çështjet e rregulluara nga kjo Marrëveshje

1. Çdo organizatë rajonale e integritit ekonomik që bëhet palë e kësaj Marrëveshjeje pa qenë Palë me asnjë nga shtetet e saj anëtare, do t'ju nënshtrohet të gjitha detyrimeve që rrjedhin nga kjo Marrëveshjeje. Në rastin e organizatave të tilla, një ose më shumë nga shtetet anëtare palë të kësaj Marrëveshjeje, organizata dhe shtetet e saj anëtare do të vendosin mbi përgjegjësitë e tyre përkatëse për përmbushjen e detyrimeve të tyre që rrjedhin nga kjo Marrëveshjeje. Në raste të tilla, organizata dhe shtetet anëtare nuk kenë të drejtë të ushtrojnë njëkohësisht të drejtat që rrjedhin nga kjo Marrëveshjeje.

2. Në instrumentin e saj të ratifikimit, miratimit, pranimit ose aderimit, një organizatë rajonale e integritit ekonomik do të deklarojë shtrirjen e kompetencës së saj në lidhje me çështjet e rregulluara nga kjo Marrëveshje. Çdo organizatë e tillë do të informojë, gjithashtu, depozitarin, i cili nga ana e tij do të informojë Palët, për çdo modifikim përkatës të shtrirjes së kompetencës së saj.

Neni 68

Hyrja në fuqi

1. Kjo Marrëveshje do të hyjë në fuqi 120 ditë pas datës së depozitimit të instrumentit të gjashtëdhjetë të ratifikimit, miratimit, pranimit ose aderimit.

2. Për çdo shtet ose organizatë rajonale të integritit ekonomik që ratifikon, miraton ose pranon këtë Marrëveshje ose aderon në të pas depozitimit të instrumentit të gjashtëdhjetë të ratifikimit, miratimit, pranimit ose aderimit, kjo Marrëveshje do të hyjë në fuqi në ditën e tridhjetë pas depozitimit të instrumentit të saj të ratifikimit, miratimit, pranimit ose aderimit, subjekt i paragrafit 1 më sipër.

3. Për qëllimet e paragrafëve 1 dhe 2 më sipër, çdo instrument i depozituar nga një organizatë rajonale e integritit ekonomik nuk do të llogaritet si shtesë ndaj atyre të depozituara nga shtetet anëtare të asaj organizate.

Neni 69

Aplikimi i përkohshëm

1. Kjo Marrëveshje mund të zbatohet përkohësisht nga një shtet ose organizatë rajonale e integritit ekonomik që jep pëlqimin për zbatimin e përkohshëm të saj, duke e njoftuar me shkrim depozitarin në momentin e nënshkrimit ose depozitimit të instrumentit të tij të ratifikimit, miratimit, pranimit ose aderimit. Një aplikim i tillë i përkohshëm do të hyjë në fuqi nga data e marrjes së njoftimit nga depozitari.

2. Aplikimi i përkohshëm nga një shtet ose organizatë rajonale e integritit ekonomik do të përfundojë me hyrjen në fuqi të kësaj Marrëveshjeje për atë shtet ose organizatë rajonale të integritit ekonomik ose pas njoftimit me shkrim të depozitarit nga ai shtet ose organizatë rajonale e integritit ekonomik, me qëllimin e përfundimit të aplikimit të përkohshëm.

Neni 70

Rezerva dhe përjashtime

Asnjë rezervë ose përjashtim nuk mund të ketë në këtë Marrëveshje, përveç rastit kur lejohet shprehimisht nga nene të tjerë të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 71

Deklaratat dhe qëndrimet

Neni 70 nuk e pengon një shtet ose organizatë rajonale të integritit ekonomik, kur nënshkruan, ratifikon, miraton, pranon ose aderën në këtë Marrëveshje, që të bëjë deklarata ose qëndrime, pavarësisht nga formulimi ose emërtimi, me synimin, ndër të tjera, të harmonizimit të ligjeve dhe rregullat e saj me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje, me kusht që deklarata ose qëndrime të tilla të mos synojnë të përjashtojnë ose modifikojnë fuqinë juridike të dispozitave të kësaj Marrëveshjeje në zbatimin e tyre ndaj atij shteti ose organizate rajonale të integritit ekonomik.

Neni 72

Ndryshimi

1. Një Palë, me anë të një komunikimi me shkrim drejtuar sekretariatit, mund të propozojë ndryshime në këtë Marrëveshje. Sekretariati do të qarkullojë një komunikim të tillë te të gjitha Palët. Nëse, brenda gjashtë muajve nga data e qarkullimit të komunikimit, jo më pak se gjysma e Palëve janë pro kërkesës, ndryshimi i propozuar do të shqyrtohet në takimin e ardhshëm të Konferencës së Palëve.

2. Një ndryshim i kësaj Marrëveshjeje i miratuar në përputhje me nenin 47 do t'u komunikohet nga depozitari të gjitha Palëve për ratifikim, miratim ose pranim.

3. Ndryshimet e kësaj Marrëveshjeje do të hyjnë në fuqi për Palët që i ratifikojnë, miratojnë ose i pranojnë ato në ditën e tridhjetë pas depozitimit të instrumenteve të ratifikimit, miratimit ose pranimi nga dy të tretat e numrit të Palëve në këtë Marrëveshje në momentin e miratimit të ndryshimit. Më pas, për secilën Palë që depoziton instrumentin e saj të ratifikimit, miratimit ose pranimi të një ndryshimi pas depozitimit të numrit të kërkuar të këtyre instrumenteve, ndryshimi do të hyjë në fuqi në ditën e tridhjetë pas depozitimit të instrumentit të saj të ratifikimit, miratimit ose pranimi.

4. Një ndryshim mund të parashikojë, në momentin e miratimit të tij, që një numër më i vogël ose më i madh ratifikimesh, miratimesh ose pranimesh do të kërkohej për hyrjen e tij në fuqi nga sa kërkohej sipas këtij neni.

5. Duke u mbështetur në paragrafët 3 dhe 4 më sipër, çdo instrument i depozituar nga një organizatë rajonale e integritit ekonomik nuk do të llogaritet si shtesë ndaj atyre të depozituara nga shtetet anëtare të asaj organizate.

6. Një shtet ose organizatë rajonale e integritit ekonomik që bëhet Palë e kësaj Marrëveshjeje pas hyrjes në fuqi të ndryshimeve, në përputhje me paragrafin 3 më sipër, nëse nuk shpreh një qëllim të ndryshëm nga ai shtet ose organizatë rajonale e integritit ekonomik:

- a) të konsiderohet si Palë e kësaj Marrëveshjeje e ndryshuar;
- b) konsiderohet si Palë në Marrëveshjen e pandryshuar në lidhje me çdo Palë që nuk është e detyruar nga ndryshimi.

Neni 73

Denoncimi

1. Një Palë, me anë të një njoftimi me shkrim drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara, mund ta denoncojë këtë Marrëveshje dhe mund të tregojë arsyet e saj. Neglizhenca për të treguar arsyet nuk ndikon në vlefshmërinë e denoncimit. Denoncimi do të hyjë në fuqi një vit pas datës së marrjes së njoftimit, përveç rastit kur njoftimi specifikon një datë të mëvonshme.

2. Denoncimi nuk do të ndikojë në asnjë mënyrë në angazhimet e asnjërës Palë për të përmbushur ndonjë detyrim të mishëruar në këtë Marrëveshje, të cilit ai do t'i nënshtrohej sipas së drejtës ndërkombëtare, pavarësisht nga kjo Marrëveshje.

Neni 74

Shtojcat

1. Shtojcat përbëjnë një pjesë integrale të kësaj Marrëveshjeje dhe, nëse nuk parashikohet shprehimisht ndryshe, një referencë ndaj kësaj Marrëveshjeje ose një prej pjesëve të saj do të përfshijë një referencë në shtojcat që lidhen me të.

2. Dispozitat e nenit 72 në lidhje me ndryshimin e kësaj Marrëveshjeje do të zbatohen, gjithashtu, për propozimin, miratimin dhe hyrjen në fuqi të një shtojce të re të Marrëveshjes.

3. Çdo Palë mund të propozojë një ndryshim në çdo shtojcë të kësaj Marrëveshjeje për shqyrtim në takimin e ardhshëm të Konferencës së Palëve. Shtojcat mund të ndryshohen nga Konferenca e Palëve. Pavarësisht nga dispozitat e nenit 72, dispozitat e mëposhtme do të zbatohen në lidhje me ndryshimet në shtojcat e kësaj Marrëveshjeje:

a) Teksti i ndryshimit të propozuar do t'i komunikohet sekretariatit të paktën 150 ditë përpara mbledhjes. Sekretariati, me marrjen e tekstit të ndryshimit të propozuar, ua komunikon atë Palëve. Sekretariati do të konsultohet me organet përkatëse ndihmëse, sipas nevojës, dhe do t'u komunikojë çdo përgjigje të gjitha Palëve jo më vonë se 30 ditë përpara takimit;

b) Ndryshimet e miratuara në një takim do të hyjnë në fuqi 180 ditë pas mbylljes së atij takimi për të gjitha Palët, përveç atyre që kanë ndonjë ankesë, në përputhje me paragrafin 4 më poshtë.

4. Gjatë periudhës prej 180 ditësh të parashikuar në paragrafin 3 (b) më sipër, çdo Palë, duke njoftuar me shkrim depozitarin, mund të bëjë ndonjë ankesë në lidhje me ndryshimin. Një ankesë e tillë mund të revokohet në çdo kohë me një njoftim me shkrim depozitarit dhe, pas kësaj, ndryshimi i Shtojcës do të hyjë në fuqi për atë Palë në ditën e tridhjetë pas datës së revokimit të ankesës.

Neni 75

Depozitari

Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara do të jetë depozitari i kësaj Marrëveshjeje dhe çdo ndryshimi apo rishikimi të saj.

Neni 76

Tekste autentike

Tekstet në arabisht, kinezisht, anglisht, frëngjisht, rusisht dhe spanjisht të kësaj Marrëveshjeje janë me të njëjtën vlerë si teksti në anglisht.

SHTOJCA I

KRITERET TREGUESE PËR IDENTIFIKIMIN E ZONAVE

- a) Njësimi;
- b) Rrallësia;
- c) Rëndësi të veçantë për fazat historike të jetesës së specieve;
- d) Rëndësia e veçantë e specieve që gjenden aty;
- e) Rëndësia e specieve ose habitateve të kërcënuara, të rrezikuara ose në tkurrje;
- f) Cenueshmëria, duke përfshirë ndryshimin klimaterik dhe acidifikimin e oqeanit;
- g) Brishtësia;
- h) Sensibiliteti;
- i) Diversiteti biologjik dhe produktiviteti;
- j) Përfaqësueshmëria;
- k) Vartësia;
- l) Natyrshmëria;
- m) Lidhja ekologjike;
- n) Proceset e rëndësishme ekologjike që ndodhin aty;
- o) Faktorët ekonomikë dhe socialë;
- p) Faktorët kulturorë;
- q) Ndikimet kumulative dhe ndërkuftare;
- r) Rimëkëmbja e ngadaltë dhe fleksibiliteti;
- s) Përshtatshmëria dhe fizibiliteti;
- t) Riprodhimi;
- u) Fizibiliteti i riprodhimit;
- v) Masat ekzistuese të ruajtjes dhe menaxhimit.

SHTOJCA II

LLOJET E NGRITJES SË KAPACITETEVE DHE TRANSFERIMIT TË TEKNOLOGJISË DETARE

Sipas kësaj Marrëveshjeje, ngritja e kapaciteteve dhe transferimi i iniciativave të teknologjisë detare mund të përfshijnë, por nuk kufizohen në:

- a) Shkëmbimin e të dhënave, informacionit, njohurive dhe kërkimeve përkatëse, në formate miqësore për përdoruesit, duke përfshirë:
 - i. ndarjen e njohurive shkencore dhe teknologjike detare;
 - ii. shkëmbimin e informacionit mbi ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar;
 - iii. pasqyrimin e rezultateve të hulumtimit dhe zhvillimit;
- b) Shpërndarja e informacionit dhe ndërgjegjësimi, në lidhje me:
 - i. kërkimin shkencor detar, shkencat detare, operacionet dhe shërbimet detare të lidhura me to;
 - ii. informacioni mjedisor dhe biologjik i mbledhur nëpërmjet kërkimeve të kryera në fusha përtej juridiksionit kombëtar;
 - iii. njohuritë përkatëse tradicionale në përputhje me vullnetin e lirë, paraprak dhe racional të mbartësve të njohurive të tilla;
 - iv. faktorët armiqësorë në oqean që ndikojnë në diversitetin biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar, duke përfshirë kushtet e ndryshme negative klimatike, të tilla si ngrohja dhe deoksigenimi i oqeanit, si dhe acidifikimi i oqeanit;
 - v. masa të tilla si mjetet e menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare;

- vi. vlerësimet e impaktit mjedisor;
- c) Zhvillimi dhe forcimi i infrastrukturës përkatëse, duke përfshirë mjetet, si:
 - i. zhvillimi dhe ngritja e infrastrukturës së nevojshme;
 - ii. sigurimi i teknologjisë, duke përfshirë mjetet e marrjes së mostrave dhe metodologjisë (p.sh., për mostrat e ujit, mostrat gjeologjike, biologjike ose kimike);
 - iii. blerja e pajisjeve të nevojshme për të mbështetur dhe zhvilluar më tej kapacitetet e kërkimit dhe zhvillimit, duke përfshirë menaxhimin e të dhënave, në kontekstin e aktiviteteve lidhur me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar, mjetet e menaxhimit sipas zonave, duke përfshirë zonat e mbrojtura detare, dhe kryerjen e vlerësimeve të impaktit mjedisor;
- d) Zhvillimi dhe forcimi i kapaciteteve institucionale dhe kornizave, apo mekanizmave rregullatorë kombëtarë, duke përfshirë:
 - i. administrimi, politikat, kornizat dhe mekanizmat ligjore;
 - ii. asistencë në zhvillimin, implementimin dhe zbatimin e masave kombëtare legjislative, administrative ose të politikave, duke përfshirë kërkesat përkatëse rregullatore, shkencore dhe teknike në nivel kombëtar, lokal ose rajonal;
 - iii. mbështetje teknike për zbatimin e dispozitave të kësaj Marrëveshjeje, duke përfshirë monitorimin dhe raportimin e të dhënave;
 - iv. aftësia për ta përshtatur informacionin dhe të dhënat në politika aktuale dhe koherente, duke përfshirë mundësinë e aksesit dhe marrjen e njohurive të nevojshme për të informuar vendimmarrësit në shtetet Palë në zhvillim;
 - v. ngritja ose forcimi i kapaciteteve institucionale të organizatave dhe institucioneve përkatëse kombëtare dhe rajonale;
 - vi. krijimi i qendrave shkencore kombëtare dhe rajonale, duke përfshirë si arkivat e të dhënave;
 - vii. zhvillimi i qendrave rajonale të ekselencës;
 - viii. zhvillimi i qendrave rajonale për zhvillimin e aftësive;
 - ix. rritja e lidhjeve bashkëpunuese ndërmjet institucioneve rajonale, për shembull, bashkëpunimi veri-jug dhe jug-jug dhe bashkëpunimi ndërmjet organizatave rajonale detare dhe organizatave rajonale të menaxhimit të peshkimit;
- e) Zhvillimi dhe forcimi i kapaciteteve të burimeve të menaxhimit njerëzor dhe financiar dhe i ekspertizës teknike nëpërmjet shkëmbimeve, bashkëpunimit kërkimor, mbështetjes teknike, edukimit, trajnimit dhe transferimit të teknologjisë detare, si:
 - i. bashkëpunimi në shkencën detare, nëpërmjet mbledhjes së të dhënave, shkëmbimit teknik, projektet dhe programet e kërkimit shkencor dhe zhvillimin e projekteve të përbashkëta kërkimore shkencore në bashkëpunim me institucionet e shteteve në zhvillim;
 - ii. edukimi dhe trajnimi në:
 - a) shkencat natyrore dhe sociale, si ato themelore, ashtu edhe në ato të aplikuara, për të zhvilluar kapacitetin shkencor dhe kërkimor;
 - b) teknologji dhe aplikim për shkencë dhe teknologji detare, për zhvillimin e kapaciteteve shkencore dhe kërkimore;
 - c) politika dhe administrim;
 - d) materializim dhe zbatim të njohurive tradicionale;
 - iii. shkëmbim të ekspertëve, duke përfshirë ekspertë të njohurive tradicionale;
 - iv. dhënien e fondeve për zhvillimin e burimeve njerëzore dhe ekspertizës teknike, duke përfshirë:
 - a) dhënien e bursave ose granteve të tjera për përfaqësuesit e Shteteve të vogla ishullore Palë në zhvillim në seminare, programe trajnimi ose programe të tjera përkatëse për të zhvilluar kapacitetet e tyre specifike.

- b) dhënie e ekspertizës dhe burimeve financiare dhe teknike, veçanërisht për shtetet e vogla ishullore në zhvillim, në lidhje me vlerësimet e impaktit mjedisor;
- v) krijimi i një mekanizmi ndërlidhës ndërmjet burimeve njerëzore të trajnuara.
- f) Zhvillimi dhe shpërndarja e manualeve, udhëzimeve dhe standardeve, duke përfshirë:
 - i. kriteret dhe materialet referuese;
 - ii. standardet dhe rregullat teknologjike;
 - iii. një arkiv për manuale dhe informacione përkatëse për të ndarë njohuritë dhe kapacitetet se si të kryhen vlerësimet e impaktit mjedisor, mësimet e nxjerra dhe praktikrat më të mira;
- g) zhvillimi i programeve teknike, shkencore, kërkimore dhe zhvillimore, duke përfshirë aktivitetet kërkimore bioteknologjike.

10. MARRËVESHJE SIPAS KONVENTËS SË KOMBEVE TË BASHKUARA PËR TË DREJTËN E DETIT MBI RUAJTJEN DHE PËRDORIMIN E QËNDRUESHËM TË DIVERSITETIT BIOLOGJIK DETAR TË ZONAVE PËRTEJ JURIDIKSIONIT KOMBËTAR

NUK KA HYRË ENDE NË FUQI:

Nju Jork, 19 qershor 2023

në përputhje me nenin 68(1) me tekstin e mëposhtëm: "Kjo Marrëveshje do të hyjë në fuqi 120 ditë pas datës së depozitimit të instrumentit të gjashtëdhjetë të ratifikimit, miratimit, pranimit ose aderimit".

STATUSI:

Nënshkruesit: 110. Palët: 17.

TEKST:

Shënim: Marrëveshja u miratua në Nju Jork më 19 qershor 2023 gjatë sesionit të pestë të rifilluar të mëtejshëm të konferencës ndërqeveritare mbi një instrument ndërkombëtar ligjërisht të detyrueshëm sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtën e Detit për Ruajtjen dhe Përdorimin e Qëndrueshëm të Diversitetit Biologjik Detar të Zonave Përtej Juridiksionit Kombëtar. Marrëveshja do të jetë e hapur për nënshkrim në Nju Jork më 20 shtator 2023 dhe do të mbetet e hapur për nënshkrim deri më 20 shtator 2025.

C.N.203. 2023.TRAKTATAT-XXI.10 e datës 20 korrik 2023 (E hapur për nënshkrim)

**Ratifikimi,
Aderimi(a),
Pranimi(A),
Miratimi (AA)**

Miratimi (AA)

Pjesëmarrësi

Nënshkrimi

Shqipëria..... 20 shkurt 2025
Angola..... 22 janar 2025
Antigua dhe Barbuda.... 20 shtator 2023
Argjentina..... 18 qershor 2024
Australia..... 20 shtator 2023
Austria..... 20 shtator 2023
Bahamas..... 12 prill 2024
Bangladeshi..... 20 shtator 2023, 26 shtator 2024
Barbados..... 26 shtator 2024, 26 shtator 2024
Belgjika..... 20 shtator 2023
Belize..... 22 shtator 2023, 8 prill 2024
Bolivia (Shteti Plurinacional i)..... 20 shtator 2023
Botsvana..... 24 shtator 2024
Brazil..... 21 shtator 2023
Bullgaria..... 20 shtator 2023
Burkina Faso..... 25 shtator 2024
Kabo Verde..... 20 shtator 2023
Kanada..... 4 mars 2024
Kili..... 20 shtator 2023, 20 shkurt 2024
Kina..... 20 shtator 2023
Kolumbia..... 20 shtator 2023
Kongo..... 20 shtator 2023
Ishujt Cook..... 22 shtator 2023
Kosta Rika..... 20 shtator 2023

**Ratifikimi,
Aderimi(a),
Pranimi(A),
Miratimi (AA)**

Pjesëmarrësi

Nënshkrimi

Bregu i Fildishtë..... 24 shtator 2024
Kroacia..... 20 shtator 2023
Kuba..... 20 shtator 2023, 28 qershor 2024
Qipro..... 20 shtator 2023
Republika Çeke..... 29 shtator 2023
Danimarka..... 20 shtator 2023
Dominika..... 21 shtator 2023
Republika Domenikane.. 20 shtator 2023
Ekuadori..... 21 shtator 2023
Egjipti..... 14 tetor 2024
Estonia..... 20 shtator 2023
Bashkimi Evropian..... 20 shtator 2023
Fixhi..... 20 shtator 2023
Finlanda..... 20 shtator 2023
Franca..... 20 shtator 2023, 5 shkurt 2025
Gaboni..... 20 Shtator 2023
Gambia..... 27 Shtator 2024
Gjermania..... 20 Shtator 2023
Gana..... 20 Shtator 2023
Greqia..... 21 Shtator 2023
Grenada..... 19 Dhjetor 2024
Hondurasi..... 20 Shtator 2023
Hungaria..... 21 Shtator 2023
Islanda..... 20 Shtator 2023
India..... 25 Shtator 2024

**Ratifikimi,
Aderimi(a),
Pranimi(A),
Miratimi (AA)**

Pjesëmarrësi	Nënshkrimi	Ratifikimi, Aderimi(a), Pranimi(A), Miratimi (AA)	Pjesëmarrësi	Nënshkrimi
Indonezia.....	20 shtator 2023		Portugalia.....	20 shtator 2023
Irlanda.....	20 shtator 2023		Republika e Koresë.....	31 tetor 2023
Italia.....	22 shtator 2023		Rumania.....	20 shtator 2023
Xhamajka.....	24 shtator 2024		Samoa.....	20 shtator 2023
Kenia.....	24 shtator 2024		Sao Tome dhe Principe...	24 shtator 2024
Republika Demokratike e Laos.....	20 shtator 2023		Seychelles.....	20 shtator 2023, 13 prill 2024
Letonia.....	20 shtator 2023		Sierra Leone.....	20 shtator 2023
Liberia.....	24 shtator 2024		Singapori.....	20 shtator 2023, 24 shtator 2024
Lituania.....	20 shtator 2023		Sllovakia.....	20 shtator 2023
Luksemburgu.....	20 shtator 2023		Sllovenia.....	20 shtator 2023
Madagaskar.....	25 shtator 2024		Ishujt Solomon.....	20 shtator 2023
Malaui.....	20 shtator 2023		Spanja.....	20 shtator 2023, 4 shkurt 2025
Maldivet.....	3 shtator 2024, 24 shtator 2024		Sri Lanka.....	20 shkurt 2025
Malta.....	20 shtator 2023		Shën Luçia.....	20 shtator 2023 26 nëntor 2024
Ishujt Marshall.....	20 shtator 2023		Shën Vincenti dhe Grenadinet....	20 shtator 2023
Mauritania.....	22 shtator 2023		Shteti i Palestinës.....	20 shtator 2023
Mauritius.....	20 shtator 2023, 30 maj 2024		Suedi.....	20 shtator 2023
Meksika.....	20 shtator 2023		Zvicra.....	5 shkurt 2025
Mikronezia (Shtetet e Federuara të)...	20 shtator 2023, 3 qershor 2024		Timor-Leste.....	20 shtator 2023, 26 Shtator 2024
Monako.....	20 shtator 2023, 9 maj 2024		Togo.....	22 shtator 2023
Maroku.....	21 shtator 2023		Tonga.....	26 janar 2024
Nauru.....	22 shtator 2023		Turqia.....	27 shtator 2024
Nepali.....	20 shtator 2023		Tuvalu.....	20 shtator 2023
Holanda (Mbretëria e).....	20 shtator 2023		Mbretëria e Bashkuar e Britanisë së Madhe dhe Irlandës së Veriut.....	20 shtator 2023
Zelanda e Re.....	20 shtator 2023		Republika e Bashkuar e Tanzanisë...20 shtator 2023	
Nigeria.....	3 maj 2024		Shtetet e Bashkuara të Amerikës..	20 shtator 2023
Norvegjia.....	20 shtator 2023		Uruguai.....	29 janar 2024
Palau.....	20 shtator 2023, 22 janar 2024		Vanuatu.....	30 nëntor 2023
Panama.....	20 shtator 2023, 23 tetor 2024		Vietnami.....	20 shtator 2023
Filipinet.....	20 shtator 2023		Zambia.....	13 shkurt 2024
Polonia.....	21 shtator 2023			

Deklaratat

(Përveç rasteve kur specifikohet ndryshe, deklaratat janë bërë sipas ratifikimit, aderimit ose suksedimit.)

KILI

Republika e Kilit deklaron se dispozitat e Marrëveshjes sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara mbi të Drejtën e Detit për Ruajtjen dhe Përdorimin e Qëndrueshëm të Diversitetit Biologjik Detar të Zonave Përtej Juridiksionit Kombëtar do të zbatohen dhe interpretohen në përputhje me dispozitat e Konventës së Kombeve të Bashkuara mbi Të Drejtën e Detit të vitit 1982. Si rrjedhojë, Republika e Kilit kupton se Marrëveshja nuk cenon të drejtat sovrane, juridiksionin dhe kompetencat e shteteve bregdetare sipas Konventës.

Për qëllimet e marrëdhënies ndërmjet Marrëveshjes dhe Konventës dhe instrumenteve dhe kornizave të tjera ligjore përkatëse dhe organeve përkatëse globale, rajonale, nënrajonale dhe sektoriale, Republika e Kilit deklaron se Marrëveshja në asnjë rast nuk do t'i cenojë ato instrumente dhe korniza ligjore, ose organet e lartpërmendura, dhe se do të ndjekë koherencën dhe koordinimin me ato instrumente, kornizat ligjore dhe organet mbi bazën e një qasjeje bashkëpunuese dhe jo-detyruese.. Si rrjedhojë, Republika e Kilit çmon se një interpretim dhe zbatim që nuk cenon instrumentet dhe kornizat përkatëse ligjore dhe organet përkatëse globale, rajonale, nënrajonale dhe sektoriale, as vendosja e parimeve dhe qasjeve të përgjithshme, as forcimi dhe nxitja e bashkëpunimit ndërkombëtar, siç parashikohet në nenet 5, 6, 7 dhe 8 të Marrëveshjes, është thelbësor për të udhëhequr marrëdhënien midis Marrëveshjes dhe atyre instrumenteve, kornizave ligjore dhe organeve.

Kili deklaron se Marrëveshja nuk do të cenojë në asnjë mënyrë regjimet juridike në të cilat Kili është palë, si, ndër të tjera, Traktati i Antarktidës dhe instrumentet e tij në fuqi (Konventa për Ruajtjen e Burimeve të Jetesës Detare të Antarktidës, Konventa për Ruajtjen e Fokave të Antarktidës dhe Protokolli për Mbrojtjen e Mjedisit të Bimëve në Antarktik dhe Anekset e tij). Organizata Rajonale e Menaxhimit të Peshkimit, Autoriteti Ndërkombëtar i Shtratit të Detit dhe Organizata Ndërkombëtare Detare.

Në bazë të nenit 70 të Marrëveshjes, nuk mund të bëhet asnjë rezervë ose përjashtim nga kjo Marrëveshje. Si rrjedhojë, deklaratat e bëra nga palët në përputhje me nenin 71 nuk duhet të përjashtojnë ose modifikojnë efektin juridik të dispozitave të Marrëveshjes në lidhje me palën që bën një deklaratë të tillë. Republika e Kilit deklaron se nuk do të marrë parasysh ose nuk do të detyrohet në asnjë mënyrë nga deklaratat e bëra në lidhje me Marrëveshjen nga jo-palët, ose nga deklaratat e bëra nga palët në Marrëveshje duke iu referuar nenit 70, i cili përjashton ose modifikon efektin e dispozitave të Marrëveshjes. Republika e Kilit gjithashtu rezervon të drejtën për të marrë një qëndrim zyrtar, në çdo kohë, për çdo deklaratë që mund të bëhet ose që është bërë nga një jo-palë ose nga një palë në lidhje me çështjet e rregulluara nga Marrëveshja. Mos-miratimi i një qëndrimi ose mos-përgjigjja ndaj një deklarate nga këto shtete nuk do të interpretohet ose referohet si pëlqim ose miratim i heshtur i asaj deklarate.

Për qëllimet e Marrëveshjes, Republika e Kilit ripohon deklaratën që bëri pas ratifikimit të Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtën e Detit të vitit 1982 në lidhje me pjesën XV të Konventës, për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Republika e Kilit rithekson se:

- (a) Në përputhje me nenin 287 të Konventës së lartpërmendur të vitit 1982, ai pranon, sipas preferencës, mjetet e mëposhtme për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve në lidhje me interpretimin ose zbatimin e Marrëveshjes:
 - (i) Gjykata Ndërkombëtare për të Drejtën e Detit, e krijuar në përputhje me Aneksin VI të Konventës;
 - (ii) Një gjykatë e posaçme arbitrazhi, e themeluar në përputhje me Aneksin VIII të Konventës, për kategoritë e mosmarrëveshjeve të specifikuar në të në lidhje

me peshkimin, mbrojtjen dhe ruajtjen e mjedisit detar, dhe kërkimin shkencor dhe lundrimin detar, duke përfshirë ndotjen nga anijet dhe nga hedhja;

- (b) Në përputhje me nenet 280 deri 282 të Konventës, zgjedhja e mjeteve për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të specifikuara në paragrafin e mësipërm, nuk do të ndikojë në asnjë mënyrë tek detyrimet që rrjedhin nga marrëveshjet e përgjithshme, rajonale ose dypalëshe në të cilat Republika e Kilit është palë në lidhje me zgjidhjen paqësore të mosmarrëveshjeve ose që përmbajnë dispozita për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve;
- (c) Në përputhje me nenin 298 të Konventës, Kili deklaroi se nuk pranon asnjë nga procedurat e parashikuara në pjesën XV, seksioni 2, në lidhje me mosmarrëveshjet e përmendura në nenin 298, paragrafët 1 (a), (b) dhe (c) të Konventës.

FRANCA

1. Në përputhje me nenin 70 dhe nenin 10, paragrafi 1, të Marrëveshjes sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtën e Detit për Ruajtjen dhe Përdorimin e Qëndrueshëm të Diversitetit Biologjik Detar të Zonave Përtej Juridiksionit Kombëtar, Franca bën një përjashtim për të përjashtuar zbatimin prapaveprues, siç parashikohet në fjalinë e dytë të nenit 10, paragrafi 1, ku dispozitat e kësaj Marrëveshjeje, vetëm me dispozitën e kësaj Marrëveshjeje, për Francën, aplikohen veprimtari të të tilla në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës digjiitale mbi burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar të mbledhura ose të krijuara pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje për Francën.

2. Duke iu referuar nenit 71 të Marrëveshjes, Franca dëshiron të ripohojë se mbështet plotësisht Deklaratën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Popujve Indigjenë, të miratuar më 13 shtator 2007, e cila përmendet në preambulën e Marrëveshjes. Deklarata përfaqëson kulmin e një procesi të gjatë që shënon një përparim jetik në mbrojtjen e të drejtave të njeriut të popullatave indigjene dhe lokale.

Duke iu referuar deklaratës interpretuese që bëri në kohën e miratimit të Deklaratës, Franca dëshiron të ripohojë se në bazë të parimeve kushtetuese të pandashmërisë së Republikës, unitetit të popullit francez dhe barazisë së qytetarëve para ligjit, të gjithë shtetasit francezë kanë të njëjtat të drejta dhe detyrime sipas Kushtetutës, pavarësisht nga origjina e tyre.

Franca interesohet drejtpërdrejt me popullsinë e komuniteteve të saj territoriale jashtë shtetit dhe ka vendosur dispozita specifike në ligjet e saj kombëtare që janë në përputhje me parimet e saj kushtetuese.

Kështu, Franca kryen programe për të mbështetur zhvillimin e saj ekonomik dhe social brenda një kuadri që i përshtatet specifikave të atyre popullsive, të cilat janë mbajtëse të njohurive tradicionale dhe shprehjes së tyre kulturore. Këto specifika pasqyrohen në Aktin nr. 2016-1087 mbi restaurimin e biodiversitetit, natyrës dhe fshatit, miratuar më 8 gusht 2016, nëpërmjet të cilit Franca përmbush detyrimet e saj ndërkombëtare sipas Protokollit të Nagoya-s mbi Aksesin në Burimet Gjenetike dhe Ndarjen e Drejtë dhe të Barabartë të Përfitimeve që dalin nga Përdorimi i Tyre, e Konventës së Diversitetit Biologjik Detar. Titulli V i Aktit mbi aksesin në burimet gjenetike dhe ndarjen e përfitimeve që rrjedhin nga përdorimi i tyre, i mundëson Francës të respektojë në veçanti detyrimet e saj për të mbrojtur njohuritë tradicionale të zotëruara nga komunitetet lokale.

Me qëllim që të garantohet përputhshmëria me ligjet në fuqi dhe siguria juridike për përdoruesit, dispozitat e Marrëveshjes në lidhje me njohuritë tradicionale të zotëruara nga komunitetet lokale do të interpretohen në një mënyrë në përputhje me parimet tona kushtetuese.

3. Duke iu referuar nenit 60, paragrafi 4 i Marrëveshjes, Franca rikonfirmon deklaratën që bëri kur ratifikoi Konventën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtën e Detit në lidhje me Pjesën XV, për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve:

“Në lidhje me dispozitat e nenit 298, paragrafi 1, Franca nuk pranon asnjë nga procedurat e parashikuara në Pjesën XV, seksioni 2, në lidhje me mosmarrëveshjet e mëposhtme:

- Mosmarrëveshjet në lidhje me interpretimin ose zbatimin e neneve 15, 74 dhe 83 në lidhje me përcaktimet e kufijve detarë, ose ato që përfshijnë gjire ose tituj historikë;

- Mosmarrëveshjet në lidhje me aktivitetet ushtarake, përfshirë aktivitetet ushtarake nga anijet dhe avionët qeveritarë të angazhuar në shërbime jo-tregtare, dhe mosmarrëveshjet në lidhje me aktivitetet e zbatimit të ligjit në lidhje me ushtrimin e të drejtave sovrane ose juridiksionin e përjashtuar nga sipas nenit 297, paragrafi 2 ose 3;

- Mosmarrëveshjet në lidhje me të cilat Këshilli i Sigurimit i Kombeve të Bashkuara ushtron funksionet që i janë caktuar nga Karta e Kombeve të Bashkuara, përveç rastit kur Këshilli i Sigurimit vendos ta heqë çështjen nga rendi i tij ose nuk u bën thirrje palëve ta zgjidhin atë me mjetet e parashikuara në këtë Konventë”.

4. Në lidhje me ndarjen e kompetencës së organizatave rajonale të integritit ekonomik dhe shteteve të tyre anëtare për çështjet e rregulluara nga kjo Marrëveshje, Franca i referohet deklaratës së kompetencës që duhet të bëhet nga Bashkimi Evropian në

përputhje me nenin 67, paragrafi 2 të Marrëveshjes.

MIKRONEZIA (SHTETET E FEDERUARA TË)...

“Qeveria e Shteteve Federative të Mikronezisë deklaroi se ratifikimi i saj i Marrëveshjes nuk do të përbëjë në asnjë mënyrë heqje dorë nga asnjë prej të drejtave dhe tagrave të saj sipas të drejtës ndërkombëtare, veçanërisht siç pasqyrohet në Konventën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtën e Detit ("Konventa").

Në lidhje me këtë, duke pranuar se fusha përtej juridiksionit kombëtar janë objekti i zbatimit të Marrëveshjes dhe duke pranuar se Marrëveshja përcakton zonat përtej juridiksionit kombëtar për të përfshirë detin e hapur dhe zonën, Qeveria e Shteteve Federative të Mikronezisë pohon se Konventa nuk vendos asnjë detyrim afirmativ për të mbajtur rishikimin e listave bazë dhe kufijtë e jashtëm të zonave detare nën rishikim, as të përditësojë diagramat ose listat e koordinatave gjeografike të depozituara më parë pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara; dhe shpall se zonat detare të Shteteve Federative të Mikronezisë, siç janë krijuar dhe njoftuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara në përputhje me Konventën, dhe të drejtat dhe të drejtat që rrjedhin prej tyre, do të vazhdojnë të zbatohen, pa reduktim, pavarësisht nga ndonjë ndryshim fizik që lidhet me rritjen e nivelit të detit lidhur me ndryshimet klimatike.

Identifikimi i zonave përtej juridiksionit kombëtar për qëllimet e interpretimit dhe zbatimit të Marrëveshjes duhet të jetë plotësisht në përputhje me deklaratat e bëra më sipër nga Qeveria e Shteteve Federative të Mikronezisë.”

SPANJA

Në lidhje me paragrafin 1 të nenit 10 për zbatimin e dispozitave të Marrëveshjes për aktivitetet në lidhje me burimet gjenetike detare dhe informacionin e sekuencës dixhitale për burimet gjenetike detare të zonave përtej juridiksionit kombëtar,

Mbretëria e Spanjës deklaroi, në përputhje me paragrafin 1 në fjalë të nenit 10 dhe në bazë të nenit 70 për rezervat dhe

përjashtimet, se këto parashikime nuk do të jenë të zbatueshme deri në datën e hyrjes në fuqi të Marrëveshjes për Spanjën.

TURQIA

“...nënshkrimi, ratifikimi, aderimi, pranimi ose miratimi i Marrëveshjes sipas Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtën e Detit për ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të diversitetit biologjik detar të zonave përtej juridiksionit kombëtar (Marrëveshja BBNJ) nga Qeveria e Republikës së Turqisë nuk cenon të drejtat dhe interesat e Turqisë si një jo-palë e Konventës së Kombeve të Bashkuara për Detin, 1982 (UNCLOS) dhe nuk mund të interpretohet si një ndryshim në qëndrimin ligjor të Turqisë në lidhje me UNCLOS.

Duke kujtuar deklaratën e Turqisë të bërë gjatë miratimit të Deklaratës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Popujve Indigjenë, Turqia deklaron se nuk ekziston asnjë grup njerëzish në territorin e saj që mund të konsiderohen popuj indigjenë në kuadër të Marrëveshjes.

Kjo deklaratë nuk cenon deklaratat dhe/ose rezervat shtesë që mund të bëhen në të ardhmen nga Turqia.”

MBRETËRIA E BASHKUAR E BRITANISË TË MADHE DHE IRLANDËS SË VERIUT

"Në nënshkrimin e Marrëveshjes, Qeveria e Mbretërisë së Bashkuar të Britanisë së Madhe dhe Irlandës së Veriut ("Mbretëria e Bashkuar") i referohet nenit 71 të Marrëveshjes dhe ka nderin të përcjellë deklaratat e mëposhtme:

1. Mbretëria e Bashkuar mirëpret detyrimin e përgjithshëm për të interpretuar dhe zbatuar Marrëveshjen BBNJ, në një mënyrë që promovon koherencën dhe koordinimin dhe që nuk cenon instrumentet, kornizat e tjera përkatëse dhe organet globale, rajonale, nënrajonale dhe sektoriale. Në këtë kontekst, Mbretëria e Bashkuar thekson se sistemi i Traktatit të Antarktikut trajton në mënyrë gjithëpërfshirëse konsideratat ligjore, politike dhe mjedisore unike për atë

rajon dhe ofron një kornizë gjithëpërfshirëse për menaxhimin ndërkombëtar të Antarktikut.

2. Mbretëria e Bashkuar vëren referencat në paragrafin 8 të Preambulës për "të drejtat ekzistuese të popujve indigjenë, duke përfshirë siç përcaktohet në Deklaratën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Popujve Indigjenë, ose, sipas rastit, të komuniteteve lokale", dhe në nenin 7(k) për "të drejtat e popujve indigjenë ose të komuniteteve lokale, sipas rastit". Qëndrimi i konsoliduar dhe i mirë-vendosur i Mbretërisë së Bashkuar, i paraqitur në shpjegimin vjetor të qëndrimit në Asamblenë e Përgjithshme të OKB-së për të drejtat e popujve indigjenë, është se të drejtat e njeriut mbahen ekskluzivisht nga individët. Me përjashtim të së drejtës së vetëvendosjes (Neni 1 i përbashkët i dy Pakteve Ndërkombëtare të të Drejtave të Njeriut), Mbretëria e Bashkuar nuk i njeh të drejtat kolektive të njeriut në të drejtën ndërkombëtare. Mbretëria e Bashkuar e konsideron këtë të rëndësishme për të garantuar që individët brenda grupeve të mos lihen të cënueshëm ose të pambrojtur, duke lejuar që të drejtat e grupeve të zëvendësojnë të drejtat e njeriut të individit. Si rrjedhojë, Mbretëria e Bashkuar kupton çdo referencë të rënë dakord ndërkombëtarisht për të drejtat e popujve indigjenë ose komuniteteve lokale, duke përfshirë ato në OKB.

Deklarata për të Drejtat e Popujve Indigjenë dhe, në Marrëveshjen e nënshkruar sot, për t'iu referuar atyre të drejtave të dhëna nga qeveritë në nivel kombëtar. Mbretëria e Bashkuar e kupton më tej termin "komunitete lokale" që të përdoret në përputhje me mënyrën sesi përdoret në Konventën për Diversitetin Biologjik.

Adresa postare — KOMBET E BASHKUARA. N.Y. 10017

Referenca: C.N.93.2025. TRAKTATAT-XXI.10 (Njoftimi i depozitarit)

MARRËVESHJE SIPAS KONVENTËS SË KOMBEVE TË BASHKUARA PËR TË DREJTËN E
DETIT MBI RUAJTJEN DHE PËRDORIMIN E QËNDRUESHËM TË DIVERSITETIT BIOLOGJIK
DETAR TË ZONAVE PËRTEJ JURIDIKSIONIT KOMBËTAR.

NJU JORK, 19 QERSHOR 2023

SHQIPERIA: *NËNSHKRIMI*

Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara, duke vepruar në cilësinë e tij si depozitar,
komunikon sa vijon:

Veprimi i mësipërm u krye më 20 shkurt 2025.

20 shkurt 2025
(*Nënshtkrimi*)